

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

CHR

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ,

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ,

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΩΝ ΑΥΤΗΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΜΕΘΟΔΟΝ,

ΠΑΡΑ

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΤΟΥ ΕΚ ΜΑΔΥΤΩΝ

Διδασκάλου τοῦ Θεωρητικοῦ τῆς Μουσικῆς.

« Τὰς ἐπιδόσεις ὀρώμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν, καὶ τῶν
» ἄλλων ἀπάντων, εὐὲν διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεσῶσιν,
» ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθούντας, καὶ τολμῶντας, αἰεὶ τι κινεῖν
» τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων. »

(Ἰσοκρ. Εὐαγόρ. ἐγκώμ.)

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ.

Ἐκ τῆς τυπογραφίας ΡΙΓΝΙΟΥ.

Ἐδρίσκεται δὲ κατὰ τὸν Γαλατὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Παρὰ τῷ Α. ΚΑΣΤΡΟΥ, Τυπογράφῳ.

1821.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

ΚΕΦ. Α΄.	Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Μελωδίαν Ποσοῦ.	1
ΚΕΦ. Β΄.	Περὶ Χαρακτήρων τῶν φθόγγων.	4
ΚΕΦ. Γ΄.	Περὶ Συνθέσεως τῶν Χαρακτήρων.	6
ΚΕΦ. Δ΄.	Περὶ Παραλλαγῆς.	8
ΚΕΦ. Ε΄.	Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Μελωδίαν Ποιοῦ.	12
ΚΕΦ. Ϛ΄.	Περὶ τῶν ἀχρόνων Ὑποσάσεων.	17
ΚΕΦ. Ζ΄.	Περὶ διαφορᾶς ἐκδοχῆς τῶν φθόγγων των Χαρακτήρων.	19
ΚΕΦ. Η΄.	Περὶ Ὑφέσεως καὶ Διέσεως.	21
ΚΕΦ. Θ΄.	Περὶ ἤχων.	24
ΚΕΦ. Ι΄.	Περὶ τοῦ Πρώτου ἤχου.	26
ΚΕΦ. ΙΑ΄.	Περὶ τοῦ Δευτέρου ἤχου.	29
ΚΕΦ. ΙΒ΄.	Περὶ τοῦ Τρίτου ἤχου.	31
ΚΕΦ. ΙΓ΄.	Περὶ τοῦ Τετάρτου ἤχου.	34
ΚΕΦ. ΙΔ΄.	Περὶ τοῦ Πλαγίου πρώτου ἤχου.	37

δ'

ΚΕΦ. ΙΕ΄. Περὶ τοῦ Πλαγίου Δευτέρου ἤχου.	40
ΚΕΦ. ΙΖ΄. Περὶ τοῦ Βαρέος ἤχου.	43
ΚΕΦ. ΙΖ΄. Περὶ τοῦ Πλαγίου Τετάρτου ἤχου.	45
ΚΕΦ. ΙΗ΄. Περὶ Φθορῶν.	48
ΚΕΦ. ΙΘ΄. Περὶ Μαρτυριῶν.	51

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Μελωδίαν Ποσοῦ.

α΄. Δύο τινὰ γνωρίζομεν συστατικὰ τῆς Μελωδίας, Ποσὸν καὶ Ποιόν· διὰ ταῦτο καὶ δύο εἰδῶν χαρακτῆρας διορίζομεν, διὰ νὰ γράφηται κάθε Μελωδία.

β΄. Τὸ Ποσὸν, ὅπου θεωρεῖται εἰς τὴν Μελωδίαν, εἶναι ἡ Ἀνάβασις, ἡ Κατάβασις, καὶ ἡ Ἰσότης.

γ΄. Ἀνάβασις μὲν εἶναι σειρὰ φθόγγων, ψαλλομένων διὰ τῶν ἐξῆς συλλαβῶν, κατὰ ταύτην τὴν τάξιν·

Πα Βη Γα Δι Κε Ζω Νη Πα.

δ΄. Κατάβασις δὲ εἶναι σειρὰ φθόγγων, ψαλλομένων κατὰ τὴν ἐναντίαν τῆς Ἀναβάσεως τάξιν· οἷον,

Πα Νη Ζω Κε Δι Γα Βη Πα.

ε΄. Ἡ μὲν Ἀνάβασις λέγεται καὶ Ὁξύτης καὶ Ἀνιέναι· ἡ δὲ Κατάβασις, καὶ Βαρύτης καὶ Κατιέναι. Αὕτη δὲ ἡ σειρὰ τῶν φθόγγων λέγεται Κλίμαξ.

Ἡ Διατονικὴ Κλίμαξ κατὰ τὸ Διαπασῶν
σύστημα, ἐν ᾗ διδάσκονται οἱ ἀρχαριοὶ
τὸ πρῶτον τῆς μελωδίας.

	π' ῥ	Πα
	12	
	ν' ῥ ῥ	Νη
	7	
	ζ' λ	Ζω
	9	
ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.	κ' ῥ	Κε
	12	
	Δ δ	Δι
	12	
	γ' ῥ	Γα
	7	
	ε' λ	Βε
	9	
	π ῥ	Πα
		ΦΘΟΓΓΟΙ.

ς'. Ἡ Ἀνάβασις καὶ ἡ Κατάβασις εἶναι συνεχῆς καὶ ὑπερβατή. Καὶ συνεχῆς μὲν λέγεται, ὅταν ἡ σειρά τῶν φθόγγων συγκροτεῖται ἀπὸ φθόγγους, ὅπου διαδέχονται ἀλλήλους ἀμέσως· ὡς,

πα βε γα δι, ἢ Πα νη ζω κε δι.

ζ'. Ὑπερβατή δὲ λέγεται, ὅταν ἡ σειρά τῶν φθόγγων συγκροτεῖται ἀπὸ φθόγγους, ὅπου διαδέχονται ἀλλήλους ἐμμέσως μὲν, ὅμως οἱ ἐν μέσῳ φθόγγοι σιωπῶνται· ὡς,

πα δι νη, ἢ δι βε ζω.

η'. Ὅταν ζητηθῇ συνεχῆς ἀνάβασις φθόγγων ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ, τότε ψάλλομεν καὶ ἄλλους ἀνιόντας φθόγγους, παρισωμένους ὅμως διὰ τῶν αὐτῶν συλλαβῶν· λέγοντες τὸν μὲν ὄγδοον φθόγγον Πα· τὸν δὲ ἕννατον, Βου· καὶ τοὺς λοιποὺς καθεξῆς·

Γα Δι Κε Ζω Νη.

θ'. Διὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὅταν ζητηθῇ συνεχῆς κατάβασις φθόγγων ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ, ψάλλομεν πάλιν καὶ ἄλλους κατιόντας φθόγγους, παρισωμένους ὅμως διὰ τῶν αὐτῶν συλλαβῶν, λέγοντες τὸ ἀντίστροφον· οἶον,

πα νη ζω κε δι γα βε, πα νη ζω κ. τ. λ.

ι'. Ἡ εἰρημένη Κλίμαξ συνίσταται ἀπὸ φθόγγους ὀκτῶ, περικλειόντας διασθήματα ἑπτὰ, ὧν ἕκαστον λέγεται Τόνος.

ια'. Ἰσότης δὲ λέγεται σειρά φθόγγων, ψαλλομένων διὰ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, μήτε ὀξυνομένων, μήτε βαρυνομένων· οἶον, πα πα πα, ἢ δι δι δι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ Χαρακτήρων τῶν φθόγγων.

α΄. Οἱ Χαρακτῆρες, δι' ὧν γράφεται τὸ ποσὸν τῆς μελωδίας, ἤγουν ὅπου παριστῶσι τοὺς φθόγγους τοῦ γραφομένου μέλους, εἶναι δέκα. Γράφονται δὲ καὶ ὀνομάζονται οὕτως.

Ἴσον		ο	} Ἀνιόντες.
Ὀλίγον		α	
Πετασῆ		α	
Κεντήματα		α	
Κέντημα		β	
Ἵψηλή		δ	} Κατιόντες.
Ἀπόστροφος		α	
Ἵπορροή		2	
Ἐλαφρόν		β	
Χαμηλή		δ	

β΄. Τὸ μὲν Ἴσον οὔτε ἀνάβασιν οὔτε κατάβασιν φανερόναι, ἀλλὰ ἰσότητα· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ μηδὲν ο, ὅπου κεῖται ἔμπροσθέν του. Ἐξαγγέλλει δὲ τὸν φθόγγον τοῦ ἡγουμένου.

γ. Τὸ δὲ Ὀλίγον, ἢ Πετασῆ, καὶ τὰ Κεντήματα, φανερόνουςι τὸν ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου πρῶτον ανιόντα φθόγγον· ἢ δὲ Ἀπόστροφος τὸν ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου πρῶτον

κατιόντα φθόγγον· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ α, ὅπου κεῖται ἔμπροσθεν των.

δ'. Ἡ δὲ Ὑπορρόη φανερόναι δύο συνεχεῖς φθόγγους κατιόντας· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ 2, ὅπου κεῖται ἔμπροσθεν αὐτῆς.

ε'. Τὸ μὲν Κέντημα φανερόναι τὸν δεύτερον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον, τὸ δὲ Ἐλαφρὸν, τὸν δεύτερον ὑπερβατῶς κατιόντα φθόγγον· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον β.

ς'. Ἡ μὲν Ὑψηλὴ φανερόναι τὸν τέταρτον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον, ἡ δὲ Χαμηλὴ, τὸν τέταρτον ὑπερβατῶς κατιόντα φθόγγον· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον δ.

ζ'. Γράφοντες λοιπὸν τὴν μελωδίαν, διὰ μὲν τῆς ἰσότητος μεταχειριζόμεθα τὸ Ἴσον· διὰ δὲ τῆς συνεχοῦς ἀναβάσεως, τὸ Ὀλίγον, τὰ Κεντήματα, καὶ τὴν Πετασὴν· διὰ δὲ τῆς συνεχοῦς καταβάσεως, τὴν Ἀπόσροφον καὶ τὴν Ὑπορρόην.

η'. Ἡ δὲ ὑπερβατὴ ἀνάβασις καὶ κατάβασις, ἐπειδὴ γίνεταί κατὰ πολλοὺς τρόπους, γράφεται μὲ τοὺς αὐτοὺς μὲν Χαρακτῆρας, ὅμως ὄχι πλέον ἀπλοῦς, ἀλλὰ συνθέτους. Διότι ἢ σύνθεσις δύναται νὰ αὐξάνῃ τὸ ποσὸν τῶν Χαρακτῆρων κατὰ τὴν χρείαν ὀρισμένως.

θ'. Λογαριάζεται δὲ τὸ ποσὸν τῆς ὑπερβατῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως διὰ τῆς Κλίμακος· οἷον, ὅταν δοθῶσι δύο φθόγγοι, οἱ Πα Δι, καὶ ζητεῖται νὰ εὑρεθῇ τὸ ποσὸν αὐτῶν, θεωροῦμεν εἰς τὴν Κλίμακα, πόσους τόνους ὁ Δι ἀπομακρύνεται τοῦ Πα· καὶ οὕτως εὑρίσκονται τρεῖς· πα β, βγ, γα· ἀρα τὸ Πα Δι ποσὸν εἶναι τρία κ. τ. λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

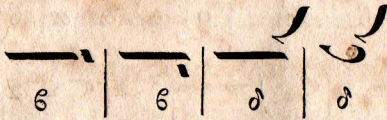
Περὶ Συνθέσεως τῶν Χαρακτήρων.

α΄. Συντίθενται οἱ Χαρακτῆρες εὐαρμόσως, διὰ τὰ παριστώσιν ὠρισμένως τὰ διάφορα ποσὰ τῶν φθόγγων. Διότι ἀσυνθέτως δύνανται νὰ σέκωνται, τὸ Ἴσον, τὸ Ὀλίγον, ἢ Πετασῆ, ἢ Ἀπόστροφος, τὸ Ἐλαφρὸν, καὶ ἢ Χαμηλὴ. Οἱ δὲ λοιποὶ χαρακτῆρες, ἀδυνατοῦντες νὰ γράφονται μόνοιτους, συμπλέκονται μὲ ἄλλους, καὶ αὐξάνουσι τὴν ποσότητά των, κατὰ τὴν θέσιν ὅπου λάχωσιν· οἷον, τὸ Κέντημα συντιθέμενον μὲ τὸ Ὀλίγον, εἰ μὲν κεῖται ἔμπροσθεν αὐτοῦ οὕτω , φανερόναι τὸν δεύτερον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον· εἰ δὲ οὕτω , τὸν τρίτον.

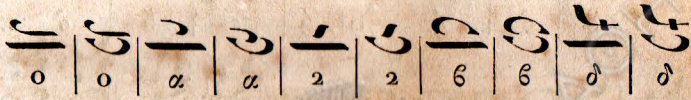
β΄. Τὸ Ὀλίγον καὶ ἢ Πετασῆ ὑποτάσσονται ἀπὸ ὅλους τοὺς χαρακτῆρας, πλὴν τῶν Κεντημάτων. Ὁ δὲ ὑποτασσόμενος χαρακτῆρ χάνει τὴν ποσότητά του, καὶ λογαριάζεται ἢ ποσότης τοῦ ὑποτάξαντος αὐτόν· οἷον, ὅταν ἢ Ὑψηλὴ τεθῆ ἐπὶ τοῦ Ὀλίγου οὕτως , ἢ ποσότης τοῦ Ὀλίγου χάνεται, καὶ λογαριάζεται ἢ ποσότης τῆς Ὑψηλῆς.

γ΄. Τὸ Ἐλαφρὸν, ὅταν ὑποτάξῃ τὴν Ἀπόστροφον οὕτω , προσφέρει τοὺς δύο φθόγγους συνεχῶς καὶ ὄχι ὑπερβατῶς.

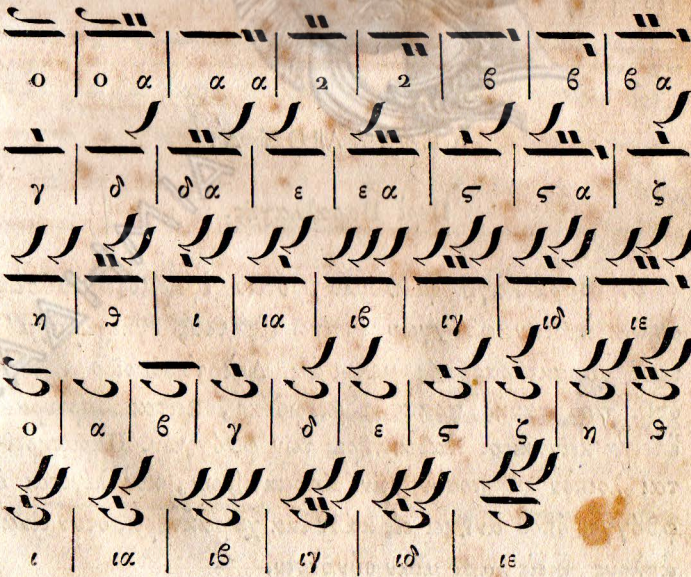
δ'. Τὸ Ὀλίγον καὶ ἡ Πετασῆ ὑποτάσσονται ὑπὸ μὲν τοῦ Κεντήματος καὶ τῆς Ὑψηλῆς ἐν τοιαύτῃ θέσει.

Ἰπὸ δὲ τοῦ Ἰσου καὶ τῶν κατίοντων χαρακτήρων, ὑποτάσσονται, ὅταν τιθῶνται ἐπάνωθεν αὐτῶν οὕτω

ε'. Ἰδού σοι καὶ Πίναξ, ὅπου δεικνύεται, πῶς ἡ σύνθεσις αὐξάνει τὸ ποσὸν τῶν Χαρακτήρων ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἕως τῶν δεκαπέντε. Γίνωσκε δὲ, ὅτι τὰ μὲν γράμματα φανερόνουςι τὸ ὑπερβατόν· οἱ δὲ ἀριθμοὶ, τὸ συνεχές.

α | 2 | β | 2 | ο 2 | α α | β α | 2 α
 2 2 | 2 α α | γ | γ | γ | β α | α β | 3
 ο 3 | δ | 4 | ο 4 | ε | 5 | δ α
 5 | δ β | β | ζ | 7 | η | θ | ι | ια
 ιβ | ιγ | ιδ | ιε

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ Παραλλαγῆς.

α. Παραλλαγὴ ψάλλομεν, ὅταν ἐφαρμόζωμεν τὰς συλλαβὰς τῶν φθόγγων ἐπάνω εἰς τοὺς ἐγκεχαραγμένους χαρακτῆρας τῆς μελωδίας. Διὰ τὸ ὁποῖον ἤξευρε ὅτι, πρὸ πάσης γραπτῆς μελωδίας, κεῖται Μαρτυρία· ἔπειτα κεῖνται οἱ Χαρακτῆρες τῶν φθόγγων. Παρατηρεῖται λοιπὸν τὸ ποσὸν τῶν Χαρακτῆρων, καὶ λέγεται ὁ φθόγγος ὁποῦ ἀνήκει εἰς κάθε ἓνα χαρακτῆρα, ὅταν εἶναι ἀπλοῦς, ἢ εἰς κάθε μίαν σύνθεσιν.

β'. Ἄς φανερωθῇ τοῦτο καὶ μὲ πρᾶξιν ἐπὶ τὸ συνεχές
 πρῶτον. Εἰς τὴν παραλλαγὴν τοῦ Διατονικοῦ γένους κεῖται
 μαρτυρία ἢ $\frac{\pi}{q}$, ἣτις δεικνύει, ὅτι ὁ πα φθόγγος γίνεται
 ἀρχή· καὶ ἐπειδὴ ὁ προκείμενος χαρακτήρ δηλοῖ ἰσότητα,
 πρόφερε τὸν πα φθόγγον ἐπὶ τοῦ Ἰσου· ἔπειτα ἐπὶ τῶν
 δύο Ἀποσρόφων ἐφάρμοσον τοὺς δύο κατιόντας φθόγγους,
 νη ζω· ἐπὶ δὲ τῶν τριῶν Ὀλίγων ἐφάρμοσον τοὺς τρεῖς
 ἀνιόντας φθόγγους, νη πα βου· καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν δύο
 Ἀποσρόφων, τοὺς δύο κατιόντας φθόγγους, πα νη· καὶ
 καθεξῆς οὕτω ποιεῖς, ἕως νὰ φθάσῃς εἰς τὸν ἔσχατον
 φθόγγον πα.

Ἡ κατὰ τὸ συνεχές Παραλλαγὴ τοῦ Διατονικοῦ Γένους. $\frac{\pi}{q}$

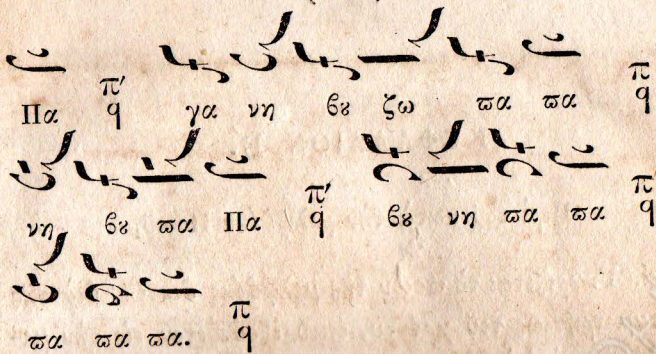
Πα	νη	ζω	νη	πα	βου	πα	νη	πα	βου
γα	βου	πα	βου	γα	δι	γα	βου	γα	δι
κε	δι	γα	βου	γα	δι	κε	ζω	κε	δι
δι	κε	ζω	νη	ζω	κε	δι	κε	ζω	κε
νη	Πα	νη	ζω	κε	δι	κε	ζω	νη	ζω
κε	δι	γα	βου	γα	δι	πα	βου	πα	βου

 κε δι | γα βε πα βε | γα δι γα βε | πα νη

 πα βε | γα βε πα νη | ζω νη πα π
 q

γ'. Επί δὲ τὸ ὑπερβατὸν, εἰπὼν τὸ Ἴσον πα, διὰ τὸ Κέντημα λέγεις γα, διὰ δὲ τὴν Ἀπόστροφον βου· καὶ πάλιν διὰ τὸ Κέντημα δι, καὶ διὰ τὴν Ἀπόστροφον γα· καὶ τὰ λοιπὰ ἀναλόγως, κατὰ τὰ ποσὰ ὅπου συμπίπτουσι, παρατηρεῖς καὶ ποιεῖς ἕως τέλους.

Ἡ κατὰ τὸ ὑπερβατὸν Παραλλαγή τοῦ αὐτοῦ γένους. π

 Πα γα βε δι γα κε δι ζω κε νη ζω πα

 Πα π' ζω νη κε ζω δι κε γα δι βε γα
 q

 πα πα π δι βε κε γα ζω δι νη κε
 q

 πα Πα π' κε ζω γα δι πα πα π κε
 q

 βε ζω γα νη δι πα Πα π' δι νη γα
 q

 ζω βε κε πα πα π ζω βε νη γα πα
 q

δ'. Οἱ Διδάσκαλοι γυμνάζουσι τοὺς μαθητὰς τὴν Παραλλαγὴν, μὲ τὸ νὰ γράφωσιν ὑπὸ τοὺς χαρακτῆρας τὰς συλλαβὰς τῶν φθόγγων· καὶ ἐπειδὴ γίνεται τοῦτο διὰ τὴν εὐκολίαν, καὶ ὄχι διὰ τὴν τελείαν μάθησιν, πρέπει νὰ ἐξαλείψωσι τὰς συλλαβὰς, καὶ νὰ ἀφήνωσι μόνους τοὺς χαρακτῆρας, διὰ νὰ συνειθίσωσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ νὰ βλέπωσι τοὺς χαρακτῆρας, καὶ νὰ προφέρωσι τοὺς φθόγγους.

έ. Κάθε μέλος, ὅπου δίδεται εἰς τὸν μαθητὴν διὰ νὰ τὸ διδαχθῆ, πρῶτον πρέπει νὰ μάθῃ νὰ τὸ ψάλλῃ παραλλαγῆ ἀσφαλῶς· καὶ ὕστερον ἀντὶ τῶν συλλαβῶν τῶν φθόγγων δύναται νὰ λέγῃ τὰς συλλαβὰς τῶν λέξεων τοῦ μέλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ κατὰ τὴν μελωδίας Ποιοῦ.

α'. Γνωρίζεται τὸ ποῖον τῆς μελωδίας διττῶς· διὰ τῆς καταμετρήσεως τοῦ χρόνου, ὅπου ἐξοδεύεται εἰς τὴν μελωδίαν, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐξαγωγῆς τῶν φθόγγων. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ὑποσάσεις, ἤγουν τὰ σημεῖα δι' ὧν γράφεται τὸ ποῖον τῆς μελωδίας, εἶναι ἄλλαι μὲν ἔγχρονοι, ἄλλαι δὲ, ἄχρονοι. Καὶ ἔγχρονοι μὲν εἶναι τέσσαρες·

τὸ Κλάσμα	↪
ἢ Ἀπλῆ	↪
τὸ Γοργόν	┌
τὸ Ἀργόν	└

β'. Καταμετρεῖται δὲ ὁ χρόνος, μὲ τὸ νὰ κινῆται ἡ χεὶρ ἄνω καὶ κάτω, κρούουσα τὸ γόνυ. Ὁ καιρὸς λοιπὸν, ὅπου ἐξοδεύεται ἀπὸ τὴν μίαν κρούσιν ἕως εἰς τὴν ἄλλην, λογαριάζεται ἓνας χρόνος.

γ'. Ἐνας χαρακτήρ, ἢ μία σύνθεσις, ὅπου φανερόναι ἓνα φθόγγον, ἐξοδεύει ἓνα χρόνον· ἢ δὲ Ὑπορροή, ὅπου φανερόναι δύο συνεχεῖς φθόγγους, ἐξοδεύει δύο χρόνους.

δ'. Τὸ Κλάσμα ὅπε τίθεται, ὁ φθόγγος τοῦ χαρακτήρος ἐξοδεύει δύο χρόνους· ἓνα διὰ τὸν χαρακτήρα, καὶ ἓνα διὰ τὸ κλάσμα. Τίθεται δὲ εἰς ὅλας τοὺς χαρακτήρας, πλὴν τῶν

Κεντημάτων καὶ τῆς Ὑπορρόης· διότι τὰ μὲν Κεντήματα δὲν χρονοτριβοῦσι περισσότερον ἀπὸ τὸν ἕνα χρόνον· ἢ δὲ Ὑπορρόη δέχεται ἀντὶ τοῦ κλάσματος τὴν Ἀπλῆν.

έ. Ἡ Ἀπλῆ τίθεται ὑπὸ τὴν Ὑπορρόην U διὰ τὸν δεύτερον της φθόγγου καὶ ὑπὸ τὴν Ἀπόστροφον, δυναμένην νὰ λαμβάνῃ καὶ Γοργόν, καὶ ὑπὸ τὸ Ἀντικένωμα U , U . ὁ δὲ φθόγγος τοῦ χαρακτήρος, ὅπου ἔχει τὴν Ἀπλῆν, ἐξοδεύει δύο χρόνους. Ὅταν δὲ χρειασθῶσι τρεῖς χρόνοι, γίνεται Διπλῆ U , καὶ υπογράφεται εἰς ὅλους τοὺς χαρακτήρας πλὴν τῶν Κεντημάτων. Καὶ ὅταν χρειασθῶσι τέσσαρες χρόνοι, γίνεται Τριπλῆ U , καὶ υπογράφεται ὁμοίως. Οὕτω γίνεται καὶ Τετραπλῆ U , καὶ Πενταπλῆ U .

ς'. Ὅταν δὲ γράφηται ἔξω τῶν χαρακτήρων μὲ μίαν Βαρεῖαν, ἢ μὲν Ἀπλῆ U , σιωπᾶται ἕνας χρόνος, ἢ δὲ Διπλῆ U , σιωπῶνται δύο χρόνοι· καὶ καθ' ἑξῆς ὁμοίως. Ἡμισης δὲ χρόνος σιωπᾶται, ὅταν ἐπὶ ταύτης τῆς ἀπλῆς τεθῆ Γοργόν οὕτω U .

ζ'. Ὅταν χρειάζεται νὰ ἐξοδεύωσιν ἕνα χρόνον δύο φθόγγοι, τότε τίθεται Γοργόν εἰς τὸν δεύτερον χαρακτήρα οὕτως U . Ὅταν δὲ χρειάζεται νὰ ἐξοδεύωσιν ἕνα χρόνον τρεῖς φθόγγοι, τότε τίθεται Δίγοργον εἰς τὸν δεύτερον χαρακτήρα οὕτως U . Ὅταν δὲ χρειάζεται νὰ ἐξοδεύωσιν ἕνα χρόνον τέσσαρες φθόγγοι, τότε τίθεται Τρίγοργον οὕτω U . καὶ καθ' ἑξῆς.

ή. Τὸ Γοργὸν μόνον καίμενον, ὡς τὸ $\text{—} \overset{\cdot}{\text{G}}$, διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς δύο, καὶ ἐξοδεύουσιν οἱ δύο φθόγγοι ἀνά ἡμισυν χρόνον (*).

Ὅτε δὲ κεῖται παρ' αὐτῷ Ἀπλῆ, διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς τρία· καὶ εἰ μὲν ἀριστερόθεν ἡ Ἀπλῆ κεῖται οὕτως $\text{—} \overset{\cdot}{\text{G}}$ ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει τὰ δύο τρίτα, ὁ δὲ δεύτερος, τὸ ἓν· εἰ δὲ δεξιόθεν ἡ Ἀπλῆ κεῖται οὕτως $\text{—} \overset{\cdot}{\text{G}}$ ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει τὸ ἓν, ὁ δὲ δεύτερος, τὰ δύο.

Ὅτε δὲ κεῖται παρ' αὐτῷ Διπλῆ, διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς τέσσαρα· καὶ εἰ μὲν ἀριστερόθεν ἡ Διπλῆ κεῖται οὕτως $\text{—} \overset{\cdot}{\text{G}}$, ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει τὰ τρία τέταρτα, ὁ δὲ δεύτερος, τὸ ἓν· εἰ δὲ δεξιόθεν ἡ Διπλῆ κεῖται οὕτως $\text{—} \overset{\cdot}{\text{G}}$, ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει τὸ ἓν τέταρτον, ὁ δὲ δεύτερος, τὰ τρία.

ζ'. Τὸ Δίγοργον μόνον καίμενον οὕτω $\text{—} \overset{\cdot}{\text{G}} \text{—}$, διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς τρία, καὶ ἐξοδεύουσιν οἱ τρεῖς φθόγγοι ἀνά ἓν τριτημόριον.

Ὅτε δὲ κεῖται παρ' αὐτῷ Ἀπλῆ, διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς τέσσαρα· καὶ εἰ μὲν ἀριστερόθεν ἡ Ἀπλῆ κεῖται οὕτως $\text{—} \overset{\cdot}{\text{G}} \text{—}$,

(*) Ἡμίτις βέβαια χρόνος δαπανᾶται καὶ διὰ τὸν πρῶτον φθόγγον τῆ Ἐλαφρῆ, ὅταν ὑποτάξῃ τὴν Ἀποσροφον (ὡς γὰρ ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τοῦ Διδακταλῆ, καὶ ὡς ὁ Κ. Χρυσάνθος λέγει ἐν Κεφ. Δ'. Θεωρητ. Μουσικ. § 40). Ἀπορεῖται ὅμως διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Διδακταλὸς δὲν λέγει ἄλλο, παρὰ μόνον, ἔτι γὰρ Ἐλαφρῶν προφέρει τοὺς δύο τῆς φθόγγου μετ' ἐπέχειαν. ἴδ. σελ. 6. γ'.

ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει δύο τέταρτα, οἱ δὲ ἄλλοι δύο, ἀνὰ ἓν· εἰ δὲ ἄνωθεν ἡ Ἀπλῆ κεῖται οὕτως $\curvearrowright \overset{\Gamma}{\text{5}} \text{u}$, ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει ἓν τέταρτον, ὁ δὲ δεύτερος, δύο, καὶ ὁ τρίτος, ἓν· εἰ δὲ δεξιόθεν ἡ Ἀπλῆ κεῖται οὕτως $\curvearrowleft \overset{\Gamma}{\text{5}} \text{u}$, ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει ἓν τέταρτον, καὶ ὁ δεύτερος ὁμοίως· ὁ δὲ τρίτος, δύο τέταρτα.

Ἴδού σοι ταῦτα καὶ ἐπὶ παραδείγματος.

\curvearrowleft	$\curvearrowleft \overset{\Gamma}{\text{5}}$	\curvearrowright	$\curvearrowleft \overset{\Gamma}{\text{5}}$	\curvearrowright
α	1 1	α α	2 1	α α
$\curvearrowleft \overset{\Gamma}{\text{5}}$	\curvearrowright	$\curvearrowleft \overset{\Gamma}{\text{5}}$	\curvearrowright	$\curvearrowleft \overset{\Gamma}{\text{5}}$
1 2	α α	3 1	α α	1 3
$\overline{\text{..}}$				
γ				
\curvearrowleft	$\curvearrowright \overset{\Gamma}{\text{5}} \text{u}$	\curvearrowleft	$\curvearrowright \overset{\Gamma}{\text{5}} \text{u}$	\curvearrowleft
α	1 1 1	α α	2 1 1	α α
$\curvearrowright \overset{\Gamma}{\text{5}} \text{u}$	\curvearrowleft	$\curvearrowright \overset{\Gamma}{\text{5}} \text{u}$	$\overline{\text{..}}$	
1 2 1	β α	1 1 2	γ	

ι. Τὸ ἀνάλογον γίνεται, καὶ ὅτε παράκειται τῷ Διγόργῳ Διπλῇ ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ Τρίγῳργον ἡ Ἀπλῆ καὶ ἡ Διπλῆ τὰ ἀνάλογα ποιοῦσιν.

ια. Ὅταν ὁ χαρακτήρ ἔχη καὶ Γοργὸν καὶ Ἀπλῆν, ὡς $\curvearrowleft \overset{\Gamma}{\text{5}}$, πρῶτον ἐνεργεῖ τὸ Γοργὸν, καὶ ὑπερον ἡ

Ἀπλῆ. Τὸ ἀνάλογον γίνεται, καὶ ὅταν τύχη Δίγοργον, ἢ Τρίγοργον μαζὺ μὲ Ἀπλῆν ἢ Διπλῆν· ὡς

ιβ'. Ἡ ἀγωγή τοῦ Χρόνου θεωρεῖται καθ' ἡμᾶς οὕτως· ὅταν εἰς χρόνος διαρκῆ λεπτὸν δεύτερον, ἡ ἀγωγή σημειοῦται οὕτως $\overline{\chi}$. ὅταν δὲ διαρκῆ δύο δεύτερα λεπτά, οὕτως $\overline{\chi}$. ὅταν δὲ ἡμισυ δεύτερον λεπτὸν, οὕτω $\overline{\chi}$. καὶ

ὅταν ἐν τέταρτον τοῦ δευτέρου λεπτοῦ, οὕτω $\overline{\chi}$. καὶ καθεξῆς. Ὅπου δὲ ἡ ἀγωγή τοῦ χρόνου εἶναι ἀσημειώτος, ἐκεῖ ἐννοεῖται ἡ $\overline{\chi}$.

ιγ'. Τὸ Ἄργον συντομίας χάριν γραφόμενον, τίθεται ἐπὶ τοῦ Ὀλίγου, ᾧ ὑφίστανται Κεντήματα οὕτω $\overline{\chi}$. καὶ θέλει νὰ ἐξοδεύωνται δύο χρόνοι· ἓνας διὰ τὸ Ὀλίγον, καὶ ἓνας διὰ τὸ ἄργον· τὰ δὲ Κεντήματα προλαμβάνονται εἰς τὸν ἡμισυ χρόνον τοῦ ἡγουμένου, ὡς ἐνταῦθα τοῦ Ἰσου $\overline{\chi}$. ὥστε ὑπονοεῖται καὶ γοργόν, διότι τὰ Κεντήματα φεύγουσιν εἰς τὴν ἄρσιν τῆς ἡγεμένης κρούσεως. Διπλασιάζεται δὲ τὸ ἄργον οὕτως $\overline{\chi}$, ὅταν χρειασθῶσι τρεῖς χρόνοι· τριπλασιάζεται δὲ οὕτως $\overline{\chi}$, ὅταν χρειασθῶσι τέσσαρες χρόνοι· καὶ καθεξῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τῶν ἀχρόνων Ὑποσάσεων.

α΄. Αἱ δὲ ἀχροναὶ Ὑποσάσεις εἶναι ἐπτά·

ἡ Βαρεῖα	
τὸ Ὀμαλόν	
τὸ Ἀντικένωμα	
τὸ Ψηφισόν	
τὸ Ἔτερον	
ὁ Σταυρός	
καὶ τὸ Εὐθόφωνον	

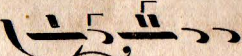
β΄. Ἡ Βαρεῖα θελεῖ νὰ προφέρηται μετὰ βάρους ὁ φθόγγος τοῦ χαρακτῆρος, ὅπου κεῖται ἔμπροσθεν τῆς ὡσεὶ νὰ διακρίνηται ἡ ζωηρότης του τόσο ἀπὸ τὸν ἠγούμενον, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν ἐπόμενον.

γ΄. Τὸ Ὀμαλὸν προσξενεῖ ἓνα κυματισμὸν τῆς φωνῆς ἐν τῷ λάρυγγι μὲ κάποιαν ὀξύτητα.

δ΄. Τὸ Ἀντικένωμα ὑποτιθέμενον τῷ Ὀλίγῳ μὲ κατιόντα χαρακτῆρα ἔμπροσθεν, προσφέρει μὲ πέταγμα τὴν φωνήν· ὅταν δὲ κάτωθεν τοῦ ἀντικενώματος τεθῇ ἀπλή

 μὲ κατιόντα χαρακτῆρα ἔμπροσθεν, ἡ φωνὴ προσφέρεται κρεμαμένην τρόπον τινὰ καὶ ἀχωρίτως.

έ. Τὸ Ψηφιστὸν δίδει κάποιαν δύναμιν καὶ ζωηρότητα εἰς τοὺς φθόγγους τῶν χαρακτῆρων, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπογράφεται. Τίθεται δὲ, ἔμπροσθεν κατιόντων χαρακτῆρων, ὑπὸ τὸ Ἴσον, ὑπὸ τὸ Ὀλίγον, καὶ ὑπὸ τὴν Πετασὴν.

ς'. Τὸ Ἐτερον συνδέει χαρακτῆρας ἀνιόντας μετὰ κατιόντον· ὡς ἢ Ἴσον, Ὀλίγον, Ἀπό-

σροφον, Ὑπορρόην, Ἐλαφρὸν, καὶ Χαμηλὴν μετ' Ἴσον· ὡς

 Προφέρονται δὲ λειώσως καὶ ἀδυνατίως οἱ φθόγγοι συνδεδεμένοι.

ζ'. Ὁ Σταυρὸς διακόπτει τὴν φωνὴν τοῦ φθόγγου, κείμενος ἔμπροσθεν εἰς τὸν χαρακτῆρα του, διὰ τὸ λαμβάνηται ἡ φωνὴ τοῦ ἐπομένου χαρακτῆρος μετ' ἑνὸς πνεύματος.

η'. Τὸ Ἐνδόφωνον προφέρει ἐκ τῆς ῥινός τὴν φωνὴν τοῦ χαρακτῆρος, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπογράφεται· καὶ ὅταν τύχη καὶ χρονικὸν σημεῖον εἰς τὸν χαρακτῆρα, δαπανᾶται ὁ χρόνος ὁμοίως· δηλαδὴ ἐξερχομένης ἐν τῇ χρονοτριβῇ τῆς φωνῆς ἐκ τῆς ῥινός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ διαφορᾶς ἐκδοχῆς τῶν φθόγγων τῶν χαρακτήρων.

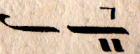
α'. Εἰς τοὺς χαρακτῆρας, μὲ τοὺς ὁποίους γράφεται τὸ ποσὸν τῆς μελωδίας, εὐρίσκεται διαφορὰ παρσίματος τῶν φθόγγων. Διότι ἀλλέως πέρνεται ὁ φθόγγος τοῦ Ὀλίγου, παραδείγματος χάριν, καὶ ἀλλέως ὁ τῶν Κεντημάτων· πλὴν τοῦ Ἰσου, τοῦ Κεντήματος, καὶ τῆς Ὑψηλῆς· ἐπειδὴ τὸ μὲν Ἴσον πέρνεται καθ' ἓνα μόνον τρόπον· τὸ δὲ Κέντημα καὶ ἡ Ὑψηλὴ φυλάττουσι τὸ πάρισμον τοῦ Ὀλίγου καὶ τῆς Πετασῆς, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἀκουμβοῦσιν ὡς εἰς σώματα (1).

β'. Τὸ Ὀλίγον ἀναβιβάζει τὴν φωνὴν κεχωρισμένως· ὅπου λοιπὸν ζητεῖται συνεχῆς ἀνάβασις φθόγγων πολλῶν ἐπιδεχομένων συλλαβᾶς, διὰ μόνου τοῦ Ὀλίγου παρισᾶται. Ὄταν δὲ τὸ Ὀλίγον ὑποτάσσεται ὑπὸ τοῦ Ἰσου, καὶ ὑπὸ τῶν κατιόντων χαρακτήρων, ὁ φθόγγος αὐτοῦ προφέρεται ζωηροτέρως (2).

γ'. Ἡ Πετασὴ ἀναβιβάζει τὴν φωνὴν ὀλίγῳ περισσώτερον ἀπὸ τὴν φυσικὴν ὀξύτητα τοῦ τυχόντος τόνου· φυλάττει δὲ τοῦτο τὸ ἰδίωμα, καὶ ὅταν ὑποτάσσεται ὑπὸ τοῦ Ἰσου, καὶ ὑπὸ τῶν κατιόντων χαρακτήρων. Τίθεται δὲ ἔμπροσθεν κατιόντων χαρακτήρων, ἐνὸς μὲν μόνη, πολλῶν δὲ μετὰ κλάσματος.

δ'. Τὰ Κεντήματα συνέχουσι τὴν φωνὴν, καὶ δὲν χωρίζουσι τὸν φθόγγον αὐτῶν οὔτε ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου, οὔτε ἀπὸ τοῦ ἐπομένου· ὅθεν οὔτε πιάνουσι συλλαβὴν σημαντικῆς λέξεως, εἰμὴ εἰς τὰ κρατήματα διὰ τὸ ἀσήμαντον. Ὅταν δὲ γράφονται κάτωθεν, ἢ ἄνωθεν τοῦ Ὀλίγου, καὶ τύχη Γοργόν, ἐννοεῖται διὰ τὰ Κεντήματα· ἡγουν ἐν τῇ κρούσει προφέρεται ὁ φθόγγος τοῦ Ὀλίγου, καὶ ὄχι τῶν

Κεντημάτων· ὡς, , . Εἰ δὲ τύχοι Ἀργόν

οὔτω , πάλιν τὰ μὲν Κεντήματα πέρνονται

εἰς τὸν ἥμισυν χρόνον τοῦ ἡγουμένου φθόγγου, καὶ ἐν τῇ κρούσει προφέρεται ὁ φθόγγος τοῦ Ὀλίγου, σαπανῶν δύο χρόνους. Τὸ ἀνάλογον νοεῖται, καὶ ἂν τύχη διπλοῦν ἄργον, ἢ τριπλοῦν. Ἐξευρε δὲ ὅτι ἀντὶ μὲν Ὀλίγου Κεντήματα δὲν τίθενται· ἀντὶ δὲ Κεντημάτων τίθεται Ὀλίγον,

ὅπου προξενεῖται σύγχυσις· οἷον ἐδῶ τὰ Κεντήματα, διότι συγχέονται μὲ τὸ Κέντημα, δίδουσι τόπον τῷ Ὀλίγῳ, διὰ τὴν γράφεται οὕτως ἢ θέσις αὕτη · ὁμοίως καὶ εἰς ἄλλας τοιαύ-

τας περιπτώσεις.

ε'. Ἡ Ἀπόστροφος, τὸ Ἐλαφρὸν, καὶ ἡ Χαμηλὴ καταβιβάζουσι τὴν φωνὴν κεχωρισμένως, καὶ πιάνουσι συλλαβὰς· ὑποτασσομένη δὲ ἡ Ἀπόστροφος ὑπὸ τοῦ Ἐλαφροῦ, προξενεῖ συνέχειαν εἰς τοὺς δύο αὐτοῦ φθόγγους ἐννοουμένου Γοργοῦ ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ φθόγγῳ, ὅς τις δὲν πιάνει

συλλαβὴν σημαντικῆς λέξεως· ὁ δὲ δεύτερος αὐτοῦ φθόγγος πιάνει συλλαβὴν, ὅστις καὶ προφέρεται ἐν τῇ κρούσει.

ς'. Ἡ δὲ Ὑπορροή καταβιβάζει συνεχῶς τοὺς δύο της φθόγγους χωρὶς διακοπὴν τοῦ πνεύματος· καὶ ἂν τύχη Γοργὸν ἐπ' αὐτῆς, ἐννοεῖται διὰ τὸν πρῶτον της φθόγγου· ἐν δὲ τῇ κρούσει προφέρεται ὁ δεύτερός της φθόγγος. Οὔτε δὲ ὁ πρῶτός της φθόγγος οὔτε ὁ δεύτερος πιάνουσι συλλαβὴν, εἰμὴ εἰς τὰ κρατήματα διὰ τὸ ἀσήμαντον. Ἀναλύεται δὲ ἡ Ὑπορροή τοῦτον τὸν τρόπον.

Τὸ Συνεπτυγμένον.

Τὸ Ἀναλελυμένον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

περὶ Ὑφέσεως καὶ Διέσεως.

α'. Παρὰ τοὺς δέκα χαρακτῆρας, δι' ὧν γράφεται τὸ ποσὸν τῆς μελωδίας, καὶ παρὰ τὰς ἐνδεκα ὑποστάσεις, δι' ὧν γράφεται τὸ ποιὸν αὐτῆς, εἶναι καὶ ἄλλα σημεῖα

εἰς τὴν Μουσικὴν διὰ τὰς Φθοράς, διὰ τὰς Μαρτυρίας,
(περὶ ὧν ὕψερων λέγομεν) καὶ διὰ τὴν Ὑφῆσιν καὶ Διέσιν.

β'. Ὑφῆσις μὲν εἶναι μειονεξία τοῦ τόνου, ὅταν θεωρῆται ἀπὸ τοῦ βαρέος ἐπὶ τὸ ὀξύ· Διέσις δὲ εἶναι πλεονεξία τοῦ τόνου, ὅταν θεωρῆται πάλιν ἀπὸ τοῦ βαρέος ἐπὶ τὸ ὀξύ· οἶον, τὸ γὰρ διὰ τὸ διάστημα τόνος μείζων ὄν, ὅταν γένη ἡμίτονον, ποιεῖ Ὑφῆσιν· καὶ ὅταν γένη τόνος ἡμιόλιος, ποιεῖ Διέσιν. Σημεῖον δὲ τῆς μὲν Ὑφέσεως εἶναι τό ρ· τῆς δὲ Διέσεως, τό σ.

γ'. Τὰ σημεῖα ταῦτα τῆς ὕφέσεως καὶ διέσεως λαμβάνουσιν ἀπροσδιόριστον τὸ ἥμισυ καὶ τὸ ἡμιόλιον καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τόνους· εἰ δὲ τις διαιρῶν τὸν μείζονα τόνον εἰς τέταρτα καὶ εἰς τρίτα, θέλοι νὰ ἔχη καὶ σημεῖα δι' αὐτὰ, δύναται νὰ μεταχειρίζηται διὰ μὲν πλεονεξίαν ἐπὶ τὸ ὀξύ·

τὸ μὲν	σ	ένος	τεταρτημορίου	$\frac{1}{4}$
τὸ δὲ	σ	δύο	τεταρτημορίων	$\frac{2}{4}$
τὸ δὲ	σ*	τριῶν	τεταρτημορίων	$\frac{3}{4}$
τὸ δὲ	ρ	ένος	τριτημορίου	$\frac{1}{3}$
τὸ δὲ	ρ	δύο	τριτημορίων	$\frac{2}{3}$

Διὰ δὲ μειονεξίαν ἐπὶ τὸ ὀξύ,

τὸ μὲν	ρ	ένος	τεταρτημορίου	$\frac{1}{4}$
τὸ δὲ	ρ	δύο	τεταρτημορίων	$\frac{2}{4}$
τὸ δὲ	ρ*	τριῶν	τεταρτημορίων	$\frac{3}{4}$
τὸ δὲ	ρ	ένος	τριτημορίου	$\frac{1}{3}$
τὸ δὲ	ρ	δύο	τριτημορίων	$\frac{2}{3}$

δ'. Ἡ Δίεσις καὶ ἡ Ὑφεσις λύσιν δὲν ζητοῦσιν, ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν οὔτε δέσιν· ὅταν λοιπὸν τεθῇ Δίεσις εἰς ἓνα χαρακτῆρα, τούτου μόνου τοῦ χαρακτῆρος ὁ φθόγγος προφέρεται μὲ δέσιν καὶ ὄχι ἄλλου· τὸ αὐτὸ νόει καὶ διὰ τὴν Ὑφεσιν.

ε'. Εἰ δὲ ζητεῖται δέσις καὶ τούτων, μεταχειριζόμεθα τὰ ἐξῆς τρία σημεῖα δ, ♀, —_ο. καὶ τὸ μὲν δ, θέλει μόνον τὸν κατιόντα φθόγγον δέσιν, ὡσαύτως ἀπαντᾶται· τὸ δὲ ♀, θέλει τὸν ἀνιόντα φθόγγον ὕφεσιν ὡσαύτως· τὸ δὲ —_ο θέλει τὸν μὲν ἀνιόντα φθόγγον ὕφεσιν, τὸν δὲ κατιόντα, δέσιν. Ταῦτα οὔτε φθεῖρουσι τὸν ἦχον, οὔτε λύονται ὑπ' ἀλλήλων, ἢ ὑφ' ἑαυτῶν· ἀλλὰ λύονται ὑπότινος φθορᾶς Διατονικῆς, ἢ Χρωματικῆς, ἢ Ἐναρμονίε κατὰ τὴν περίεσιν.

Πα	Βου	Γα	δι	Δι	Κε	Ζω	Νη	Πα
9	7	ρ	δ	9	7	12		

Ἑφεσις τοῦ Δι

Δίεσις τοῦ Δι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ Ἦχων.

α. Ἦχους παρέδωσαν ἡμῖν οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Μουσικοὶ, ὀκτώ· ἀπὸ τοὺς ὁποίους τέσσαρας μὲν ὠνόμασαν Κυρίους· τρεῖς δὲ, Πλαγίους· καὶ ἓνα Βαρύν. Αὐτοὶ οἱ ὀκτὼ Ἦχοι δὲν ὑπάγονται οὔτε εἰς ἓν γένος, οὔτε εἰς ἓν σύστημα· ἀλλ' εἰς γένη μὲν τρία· Διατονικόν, Χρωματικόν, καὶ Ἐναρμόνιον. Εἰς συστήματα δὲ τρία· Ὀκτάχορδον, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ Διαπασῶν· Πεντάχορδον, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ Τροχός· καὶ Τετράχορδον, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ Τριφωνία.

β'. Διατονικόν μὲν γένος εἶναι ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἡ κλίμαξ περιέχει μόνον τόνους. Χρωματικόν δὲ εἶναι ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἡ κλίμαξ περιέχει καὶ ἡμίτονα. Ἐναρμόνιον δὲ εἶναι ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἡ κλίμαξ περιέχει καὶ τεταρτημόριον τόνου.

γ'. Διαπασῶν σύστημα εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον περιέχει διαστήματα ἑπτὰ, περικλειόμενα ἀπὸ φθόγγους ὀκτὼ οἴου,

πα βου γα δι κε ζω νη Πα.

Καὶ τὸ μὲν πα βου διάστημα εἶναι τόνος ἐλάσσων· τὸ δὲ βου γα, τόνος ἐλάχιστος· τὸ δὲ γα δι, καὶ τὸ δι κε,

τόνοι μείζονες, τὸ δὲ κέζω, τόνος ἐλάσσων· τὸ δὲ ζω νη,
τόνος ἐλάχιστος· καὶ τὸ νη Πα, τόνος μείζων.

δ'. Ὁ μείζων τόνος ἔχει λόγον πρὸς μὲν τὸν ἐλάσσονα
τόνον, ὃν τὰ 12 πρὸς τὰ 9· πρὸς δὲ τὸν ἐλάχιστον,
ὃν τὰ 12 πρὸς τὰ 7· ἦγον ἂν ὁ μείζων τόνος διαιρεθῆ
εἰς δώδεκα ἴσα τμήματα, ὁ ἐλάσσων ἔχει τὰ ἐννέα τῶν
δώδεκα, καὶ ὁ ἐλάχιστος τὰ ἑπτὰ.

ε'. Διὰ τὰς δυνηθῆ ὁ ἀρχάριος τὰ ἐκμάθη τὰ προ-
φέρη τοὺς φθόγγους κατὰ ταῦτα τὰ διαστήματα τῶν
τόνων, πρέπει τὰ διδασθῆ τὰ ψάλλη τὴν Κλίμακα ἀπὸ
ψάλτην Ἑλληνα, προσέχων καλῶς εἰς τὴν προφοράν·
ἐπειδὴ ὁ ἄλλοεθνὴς μουσικὸς ψάλλων δὲν φυλάττει τὰ
διαστήματα, καθὼς διωρίσθησαν.

ς'. Τροχὸς δὲ εἶναι σύστημα, ὅπου περιέχει διαστή-
ματα τέσσαρα, περικλειόμενα ἀπὸ φθόγγους πέντε· οἷον,
πα βου γα δι Πα.

ζ'. Τριφωνία δὲ εἶναι σύστημα, ὅπου περιέχει διαστή-
ματα τρία, περικλειόμενα ἀπὸ φθόγγους τέσσαρας· οἷον,
νη πα βου Νη.

η'. Συστατικὰ τῶν ἤχων εἶναι τέσσαρα· τὸ Ἀπήχημα,
ἢ Κλίμαξ, οἱ Δεσπόζοντες φθόγγοι, καὶ αἱ Καταλήξεις.

θ'. Οἱ παλαιοὶ ψαλμοῦδοι ἐφάνερον τὰ Ἀπηχήματα,
εἰς μὲν τὸ Διατονικὸν καὶ Ἐναρμόνιον γένος μὲ τὰς λέ-
ξεις ἀγαλιες, λεγετος, γαγα, αγια, ααλιες, αλεαλιες,
λεαγιε· εἰς δὲ τὸ Χρωματικὸν μὲ τὰς, λεαλιες, λεχεαλιες,
λεγαγα· τὰς ὁποίας μετεχειρίζοντο καὶ ἀντὶ φθόγγων.

ί. Τὰ σύντομα μέλη εἰς δύο διακρίνουσιν· εἰς Στιχηραρικόν, καὶ εἰς Εἰρμολογικόν· καὶ Στιχηραρικόν μὲν λέγουσιν, οἷον ἐστὶ τὸ μέλος τοῦ Ἀνασσασιματαρίου καὶ Δοξασικαρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου· Εἰρμολογικὸν δὲ λέγεται τὸ τοιοῦτον, οἷον τὸ μέλος τῶν Εἰρμολογίων τοῦ αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τοῦ Πρώτου ἤχου.

ά. Ὁ μὲν Πρῶτος ἤχος μεταχειρίζεται τὴν Διατονικὴν Κλίμακα κατὰ τὸν Τροχὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὕτω·

νη, πα βου γα δι, κε ζω νη Πα·

ἤγουν ζητεῖ νὰ ἔχη τὰ δύο τετράχορδα ὅμοια· ἦτοι τὸ μὲν πα βου διάστημα, ἴσον τῷ κε ζω· τὸ δὲ βου γα, τῷ ζω νη· τὸ δὲ γα δι, τῷ νη Πα· ὁ δὲ νη φθόγγος κεῖται εἰς τὴν Κλίμακα, Προσλαμβανόμενος, καὶ συμβάλλει εἰς ἀποπλήρωσιν τοῦ Πενταχόρδου, νη πα βου γα δι· καὶ εἰς τὸ νὰ μετρήσῃ τὸ τονιαῖον διάστημα τοῦ νη πα, ὅπου εἶναι ἴσον μέ τὸ δι κε· διότι ὁ δι νοεῖται Προσλαμβανόμενος τοῦ Πενταχόρδου, δι κε ζω νη Πα. Εἰδὲ ζητηθῆ καὶ περισσότερα ἀνάβασις, ὡς ἀπὸ Προσλαμβανομένου τοῦ Πα, γίνεται καὶ ἄλλο τετράχορδον ἐπὶ τὸ ὀξὺ ὅμοιον· τὸ ἀνάλογον γίνεται, καὶ ὅταν ζητηθῆ περισσότερα κατάβασις.

β'. Ἀπηχεῖται δὲ ὁ Πρῶτος ἦχος μὲ τὸ ἀγαλιες· καὶ ἂν δὲν λέγηται ὀλόκληρος αὐτὴ ἢ λέξεις, τὸ ἀπηχούμενον lies, δεικνύει ἀνάβασιν τόνου μείζονος, ὅταν οὗτος ὁ ἦχος ἔχη ἴσον τὸν κε. Ὅταν δὲ ἔχη ἴσον τὸν πα, δὲν ζητεῖ πλέον ἀνάβασιν.

γ'. Στιχηραρικῶς μὲν ὁ Πρῶτος ἦχος ἔχει Δεσπόμενος φθόγγους τοὺς πα γα. Καταλήξεις δὲ ποιεῖ τὰς μὲν ἐντελεῖς καὶ τελικὰς εἰς τὸν πα· τὰς δὲ ἀτελεῖς, εἰς τοὺς πα, γα. Εἰρημολογικῶς δὲ Δεσπόμενος φθόγγους ἔχει τοὺς πα, δι· καὶ καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν πα.

δ'. Σημεῖον δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Πρώτου ἤχου εἶναι τὸ ο, καὶ τίθεται φυσικῶς μὲν ἐπὶ τοῦ κε· ὅταν ὁμοίως μετατιθῆται καὶ ἐπὶ ἄλλου τόνου, αὐτὸς πρέπει νὰ ἀφήνη τὸν ἴδιόν του φθόγγον, καὶ νὰ φθέγγηται τὸν κε, καὶ νὰ παραλλαγίσηται τὸ ἐξῆς μέλος ὡς ἀπὸ τοῦ κε διὰ νὰ συνιζῶται καθ' ὅλα ἢ ποιότητος τοῦ κε. Λοιπὸν εἰς τὰ διαγράμματα τῶν κλιμάκων, ὅπου ἐκτίθενται εἰς τοὺς ἦχους, καθὼς τὸ σημεῖον ο διωρίσθη νὰ ἔχη φυσικὴν θέσιν τὸν τόνον κε, οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ τοὺς λοιπούς.

ε'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τοῦτον τὸν ἦχον εἶναι διὰ μὲν τὸν τόνον καὶ φθόγγον κε, τὸ ^χ ς· διὰ δὲ τὸν δι, τὸ ^Δ ς· διὰ δὲ τὸν γα, τὸ ^Γ ς· διὰ δὲ τὸν βου, τὸ ^ε λ· διὰ δὲ τὸν πα, τὸ ^π ς· καὶ τὰ λοιπὰ ὡς φαίνονται εἰς τὸ ἐξῆς διάγραμμα, ὃ ἐστὶ κατὰ τὸν Τροχόν.

	ααα	Δ α	φ		ααα
	λεαλες	Γ λ	7		λεαλες
	αλεαλες	ε φ	9		αααλες
			12		
E	λεαγιε	π δ		α	αγια
N	ααλες	γ α	12	α	ααα
K	λεαλεαλες	ζ λ	7	α	λεαλες
A	αλεαλες	χ φ	9	φ	ααααλες
T			12		
A	λεαγιε	Δ δ		α	αγια
B			12		
A	ααλες	Γ α		φ	ααα
Σ	λεαλεαλες	ε λ	7	α	λεαλες
E	αλεαλες	π φ	9	φ	ααααλες
I.			12		
	λεαγιε	γ δ			αγια
			12		
	ααλες	ζ α			ααα
	αλεαλες	λ λ	7		λεαλες
			9		αλεαλες
	λεαγιε	φ Δ			

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τοῦ Δευτέρου ἤχου.

α. Ὁ δὲ Δεύτερος ἦχος μεταχειρίζεται κλίμακα χρωματικὴν, ἣτις ὁδεύει κατὰ διφωνίαν ὁμοίαν οὕτως· ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ δι φθόγγου, καταβαίνομεν τὸ μὲν διάστημα δι γα, τόνον μείζονα· τὸ δὲ γα βου, τόνον ἐλάχισον· τὸ δὲ βου πα, τόνον μείζονα, λαμβάνοντες ὕφεισιν τὸν πα· τὸ δὲ πα νη, τόνον ἐλάχισον· καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως. Ἐπὶ δὲ τὸ ὀξύ χωροῦντες, ἀναβαίνομεν τὸ μὲν δι κε διάστημα, τόνον ἐλάχισον, λαμβάνοντες τὸν κε ὕφεισιν· τὸ δὲ κε ζω, τόνον μείζονα· τὸ δὲ ζω νη, τόνον ἐλάχισον· καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως· ὥστε συγκροτεῖται μία τοιαύτη κλίμαξ·

νη ρ βου γα δι ρ ζω Νη.

Τὰ διαστήματα ταύτης τῆς κλίμακος οὕτως ἔχουσιν ἐγγὺς τῆς ἀληθείας σχεδόν· τὰ ὅποια οἱ παλαιοὶ διέκρινον καὶ ἐφθέγγοντο μέ τὰς ἐξῆς λέξεις, λεαλες, λεηαηω, λεχεαλες· ἂν ὅμως εἰς τοῦτον τὸν ἦχον οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Μουσικοὶ μεταχειρίζονται πολλάκις καὶ τὴν διόλου Χρωματικὴν κλίμακα, τῆς ὁποίας τὴν ἕκθεσιν βλέπεις εἰς τὸν Πλάγιον τοῦ Δευτέρου ἤχον, τοῦτο ἡμεῖς διακρίνομεν καὶ σαφηνίζομεν διὰ τῶν φθορῶν.

β'. Ἀπηχέεται δὲ ὁ Δεύτερος ἦχος μὲ τὸ $\lambda\epsilon\alpha\lambda\epsilon\varsigma$ τὸ ὅποῖον ἀπήχημα δεικνύει ἐπὶ τὸ ὄξυ τόνον ἐλάχιστον καὶ τόνον μείζονα· καὶ ἂν δὲν λέγηται ὀλόκληρος ἢ λέξις αὕτη, τὸ ἀπηχούμενον μονοσύλλαβον $\lambda\epsilon\varsigma$ δεικνύει ποιότητα τοῦ $\lambda\epsilon\alpha\lambda\epsilon\varsigma$. Ἐχει δὲ ἴσον οὔτος ὁ ἦχος τὸν δι· διὰ δὲ τὴν ὁμοιότητα τῆς διφωνίας λαμβάνει ἴσον καὶ τὸν βου.

γ'. Δεσπόζουσι δὲ τὴν μελωδίαν τούτου τοῦ ἤχου σιχηρاريκῶς οἱ φθόγγοι δι, βου. Καταλήξεις δὲ γίνονται ἀτελεῖς μὲν καὶ τελικαὶ εἰς τὸν δι· ἐντελεῖς δὲ, εἰς τὸν βου. Εἰρμολογικῶς δὲ λαμβάνει κλίμακα καὶ τὴν διόλου χρωματικὴν ὅτε καὶ δεσπόζουσιν οἱ φθόγγοι $\varpi\alpha$, δι· καὶ γίνονται καταλήξεις ἀτελεῖς μὲν εἰς τὸν δι· τελικαὶ δὲ καὶ ἐντελεῖς εἰς τὸν $\varpi\alpha$.

δ'. Σημεῖα δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Δευτέρου ἤχου διὰ τὴν ἀρχικὴν του κλίμακα εἶναι δύο· τὸ \ominus καὶ τὸ ρ · καὶ τὸ μὲν \ominus τίθεται ἐπὶ τῶν δι, βου, νη, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν διφώνων· τὸ δὲ ρ τίθεται ἐπὶ τῶν κε, γα, $\varpi\alpha$, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν διφώνων. Ὅταν ὁμως μετατιθῶνται καὶ ἐπὶ ἄλλου τόνου, αὐτὸς πρέπει νὰ ἀφήνῃ τὸν ἴδιόν του φθόγγον, καὶ νὰ φθέγγηται ἐκεῖνον ὅπου δεικνύει ἢ φθορὰ, καὶ νὰ δίδῃ τὴν ποιότητα τοῦ αὐτοῦ, καὶ νὰ παραλλαγίζηται τὸ ἐξῆς μέλος κατὰ τὴν ἰδέαν ταύτης τῆς φθορᾶς.

ε'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον διὰ μὲν τὸν νη εἶναι τὸ $\overset{\nu}{\leftarrow}$ · διὰ δὲ τὸν $\varpi\alpha$, τὸ $\overset{\pi}{\leftarrow}$ · οὕτω συγ-

κροτοῦνται καὶ τὰ λοιπὰ σημεία τῶν μαρτυριῶν τούτου τοῦ χρωματικοῦ γένους, ὡς φαίνονται εἰς τὸ ἐξῆς διάγραμμα· ἤγουν τὸ μέρος τῆς μαρτυρίας, τὸ σημαῖνον τὸν φθόγγον εἰς κάθε διφωνίαν γίνεται τὸ αὐτὸ· καὶ μόνον τὰ σοιχεῖα τῶν τόνων ἀλλάζουσι.

λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ
ϝ	ϝ	ϝ	ϝ	ϝ	ϝ	ϝ	ϝ
7	12	7	12	7	12	7	12
Νη	Πα	Βα	Γα	Δι	Κε	Ζω	Νη
ϝ	ϝ	ϝ	ϝ	ϝ	ϝ	ϝ	ϝ
λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ	λεησαρῶ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ Τρίτου ἤχου.

α. Ὁ Τρίτος ἤχος μεταχειρίζεται κλίμακα διατονικήν. Ὅτε δὲ τίθεται ἐπὶ τοῦ γα αὕτη ἢ φθορὰ ϝ, τότε θέλει κλίμακα ἐναρμόνιον· ἥτις τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ τὸ

βαρὺ διάστημα ζητεῖ τεταρτημόριον τοῦ μείζονος τόνου· τὸ δὲ δεύτερον καὶ τρίτον ἐπὶ τὸ βαρὺ τόνους μείζονας. Ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ζητεῖ δύο μείζονας τόνους· ὥστε δεσπόζει πέντε διαστήματα· ἤγουν θέλει τὸ μὲν γα βου διάστημα ἴσον 3· τὸ δὲ βου πα, 13· τὸ δὲ πα νη, 12· πάλιν τὸ γα δι, 12· καὶ τὸ δι κε 12. Τὰ ἀνάλογα δύναται, ὅταν τεθῆ αὐτὴ ἢ φθορὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ζω· ὅτε καὶ ὁθεύει κατὰ τριφωνίαν ὁμοίαν, καὶ συγροτεῖται μία τοιαύτη κλίμαξ·

πα ς γα δι κε ρ νη Πα.

Εἰς τὴν ὁποίαν κλίμακα δὲν εὑρίσκεται τόνος οὔτε ἐλάσσων, οὔτε ἐλάχιστος. Ὅτε δὲ τεθῆ ἐπὶ τοῦ κε τὸ ρ, θέλει τὸν μὲν κε ἀκίνητον· τὸν δὲ ζω, ὕψειν· καὶ τὸ κε ζω διάστημα, μείζον τοῦ τεταρτημορίου.

β'. Θεωρεῖται δὲ ἡ τριφωνία τοῦ Τρίτου ἤχου τοῦτον τὸν τρόπον· τὸ μὲν νη γα διάστημα εἶναι ἴσον μὲ τὸ γα ζω, καὶ μὲ τὸ ζω βου· αὐτὰ δὲ τὰ τρία τετράχορδα εἶναι ὅμοια ἀναμεταξύ των.

γ'. Ἀπηχεῖται δὲ ὁ Τρίτος ἤχος κατὰ μὲν τοὺς παλαιοὺς μὲ τὸ ραγα· καθ' ἡμᾶς δὲ μὲ μόνον τὸ λε· τὸ ὅποσον ζητεῖ προφορὰν βομβώδη καὶ ὀγκώδη, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ποιότητα τοῦ ραγα. Ἐχει δὲ ἴσον τὸν γα.

δ'. Δεσπόζοντες δὲ φθόγγοι εἰς τὸν Τρίτον ἤχον εἶναι οἱ κε, γα, πα. Ποιεῖ δὲ καταλήξεις ἀτελεῖς μὲν εἰς τὸν κε· ἐντελεῖς δὲ, εἰς τὸν πα· καὶ τελικὰς, εἰς τὸν γα.

ε'. Σημεῖον δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Τρίτου ἤχου εἶναι τὸ ρ·

τὸ ὁποῖον, ὅταν εὐρίσκηται ἐπὶ τοῦ γα, ζητεῖ τὸν μὲν γα ἀκίνητον· τὰ δὲ κατιόντα καὶ ἀνιόντα διαστήματα καθὼς ἤδη διωρίσθησαν· τιθέμενον δὲ ἐπὶ τῶν ζω, βου, ζητεῖ τούτους ὕφασιν· ἐπὶ δὲ ἄλλου τόνου τιθέμενον, θέλει νὰ ἀφήνη μὲν αὐτὸς ὁ τόνος τὸν φθόγγον του, νὰ φθέγγηται δὲ τὸν γα, καὶ νὰ συνισᾶται ἡ ποιότης τούτου.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τοῦτον τὸν ἦχον εἶναι ἐκεῖνα ὅπου διωρίσθησαν καὶ διὰ τὸν πρῶτον, ὅταν ὁ τρίτος ἦχος ὁδεύῃ διατονικῶς· ἑναρμονίως δὲ, διὰ μὲν τὸν νη εἶναι τὸ ν ρι' διὰ δὲ τὸν πα, τὸ π ρι' διὰ δὲ τὸν βου, τὸ β ρι' διὰ δὲ τὸν γα, τὸ γ ρι' καὶ τὰ λοιπὰ ἀναλόγως.

ζ'. Εἰς τὸ ἐξῆς Διάγραμμα τὰ διαστήματα, ὅπου ἔχουσιν ἀριθμοὺς 11, καὶ 13, διὰ τὸ ἀνεπαίσθητον τῆς μονάδος λέγονται τόνοι μείζονες.

Ἡ τοῦ Τρίτου ἤχου Ἐναρμόνιος Κλίμαξ.

Υ ῤ		Nη
	11	
Ζ Ὼ		Zω
	5	
Κ ϙ		Κε ♀
	12	
Δ δ		Δι
	12	
Γ γ		Γα
	3	
Β β		Βου
	13	
Π π		Πα
	12	
Ν ν		Nη

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ.

Περὶ τοῦ Τετάρτου ἤχου.

α. Ὁ Τέταρτος ἤχος μεταχειρίζεται κλίμακα διατονικὴν κατὰ τὸ Διαπασσῶν σύστημα· τῆς ὁποίας τὰ Διασημάτα ἐξετέθησαν (Κεφαλ. θ'. γ').

β'. Τοῦ Τετάρτου ἤχου διακρίνομεν εἶδη τρία· παπαδικόν, σιχηραρικόν, καὶ εἰρμολογικόν· καὶ τὸ μὲν παπαδικόν ἔχει ἴσον τὸν δι· τὸ δὲ σιχηραρικόν, τὸν πα· τὰ ὅποια καὶ ἀπηχοῦνται μὲ τὸ αγια· τὸ δὲ εἰρμολογικόν ἔχει ἴσον τὸν βου, καὶ ἀπηχεῖται μὲ τὸ λε.

γ'. Δεσπόζοντες δὲ φθόγγοι εἰς τὸν Τέταρτον ἤχον εἶναι κατὰ τὸ σιχηραρικόν καὶ εἰρμολογικόν οἱ βου, δι. Καταλήγει δὲ ὁ σιχηραρικὸς ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ, εἰς τὸν πα· καὶ τελικῶς, εἰς τὸν βου. Ὁ δὲ εἰρμολογικὸς καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς δι, βου, πα· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν βου.

δ'. Ὁ σιχηραρικὸς τέταρτος ἤχος, ἔχων ἴσον τὸν πα, τὸν ὁποῖον ἔχει καὶ ὁ πρῶτος ἤχος, διαφέρει ἀπὸ τὸν Πρῶτον ἤχον κατὰ τὸ σύστημα, κατὰ τοὺς Δεσπόζοντας φθόγγους, καὶ κατὰ τὰς ἀτελεῖς καὶ τελικὰς καταλήξεις.

ε'. Σημεῖον τῆς φθορᾶς τοῦ Τετάρτου ἤχου κατὰ τὸ παπαδικόν εἶναι τὸ α· τὸ ὁποῖον τίθεται φυσικῶς ἐπὶ τοῦ δι· καὶ καθὼς τὸ α ἔχει φυσικὴν θέσιν τὸν δι τῆς διατονικῆς κλίμακος τοῦ Διαπασῶν, οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ τοὺς λοιποὺς, ὡς φαίνονται εἰς τὸ ἐξῆς διάγραμμα.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν Τέταρτον ἤχον διωρίσθησαν ἑπτὰ.

~ ρι ρ κ ρι ρι ρι ρ

τὰ ὅποια, ὄντα κατὰ τὸ Διαπασῶν σύστημα, ἔρχονται εἰς χρῆσιν καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ἤχους ὅταν ὁδεύωσι διατονικῶς κατὰ τοῦτο. Τί δὲ διαφέρουσιν αἱ κατὰ τὸν Τροχὸν διατονικαὶ μαρτυρίαι ἀπὸ τὰς κατὰ τὸ Διαπασῶν, γίνεται δῆλον ἀπὸ τὸ ἐξῆς διάγραμμα.

Μαρτυρίαί
κατὰ τὸν
Τροχόν

ΚΑΙΜΑΕ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΡΟΧΟΝ.

Δ
ῤ
Γ
λ
ε
ῥ
π
ῑ
ν
ῖ
ζ
λ
κ
ῑ
Δ
ῑ
Γ
ῥ
ε
λ
π
ῑ
ν
ῖ
ζ
λ
κ
ῑ
Δ

7	12
9	7
12	9
12	12
7	7
9	9
12	12
12	12
7	7
9	9
12	12
12	7
7	9
9	12

Δ
ῑ
Γ
ῥ
ε
λ
π
ῑ
ν
ῖ
ζ
λ
κ
ῑ
Δ
ῑ
Γ
ῥ
ε
λ
π
ῑ
ν
ῖ
ζ
λ
κ
ῑ
Δ

Μαρτυρίαί
τοῦ Δις δια
πασῶν

ΚΑΙΜΑΕ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΑΠΑΣΩΝ.
αἱ ἐκτὸς φθοραὶ τοῦ διατονικοῦ γένους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ τοῦ Πλαγίου πρώτου ἤχου.

α'. Ὁ δὲ πέμπτος ἤχος, ἐπειδὴ δὲν ἔχει κλίμακα
ιδίαν, ἀλλὰ μεταχειρίζεται τὴν διατονικὴν κλίμακα τοῦ
πρώτου ἤχου,

πα βου γα δι κε ζω νη Πα,

καὶ διότι συνειθίζει νὰ πλαγιαῖζη εἰς αὐτὸν ὁ Πρῶτος
ἤχος, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ Κυκλώσατε λαοὶ Σιών, κατὰ
τὴν περίοδον, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὠνομάσθη
Πλάγιος τοῦ πρώτου.

β'. Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλάκις ὁ Πλάγιος τοῦ πρώτου ἤχος
θέλει τὸν ζω ὑφῆσιν, τὸ δὲ κε ζω διάστημα ἑξαταξόμενον,
εὐρίσκεται τεταρτημόριον τοῦ μείζονος τόνου, λαμβάνει
καὶ κλίμακα, ἣτις εἶναι μικτὴ ἐκ διατονικοῦ τετραχόρδου,
πα δι, καὶ ἑναρμονίου τετραχόρδου, κε Πα.

γ'. Ὁ Πλάγιος τοῦ πρώτου ἤχος σιχηραρικῶς ἔχει
ἴσον τὸν πα καὶ δὲν ζητεῖ προσλαμβάνομενον ἐπὶ τὸ βαρὺ
πρὸς μέτρησιν τοῦ ὑπ' αὐτὸν διαστήματος, ἀλλὰ ἀπη-
χούμενος μὲ τὸ αλεαλες κατὰ τοὺς παλαιούς, μετρεῖται
μὲ τὰ, πα βου, βου γα, διατονικὰ διαστήματα, καὶ
φανερώνει τὸν ἑαυτὸν του καθ' ἡμᾶς δὲ ἀπηχεῖται μὲ
μόνον τὸ λε· καὶ διαφέρει τοῦτο τὰ ἴσον ἀπὸ τὸ τοῦ

Πρώτου ἤχου κατὰ τὴν βαρύτητα· ἐπειδὴ ὁ Πρῶτος ἤχος ἄρχεται ἀπὸ βάσεως ὀξυτέρας τρεῖς τόνους σχεδόν. Εἰρμολογικῶς δὲ ὁ Πλάγιος τοῦ πρώτου ἤχου ἔχει ἴσον τὸν κε, καὶ ὁδεύει ὡς ἀπὸ τοῦ πα.

δ'. Αὐτὸς ὁ ἤχος κατὰ τὸ σιχηράριον, ὅταν ὁδεύῃ κλίμακα διατονικὴν, ἔχει Δεσπόμενον φθόγγους τοὺς πα, κε' καὶ λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν κε' τελικῶς δὲ καὶ ἐντελῶς εἰς τὸν πα. Ὅταν δὲ ὁδεύῃ κλίμακα ἐναρμόνιον, ἔχει Δεσπόμενον φθόγγους τοὺς ζω, δι' καὶ λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς κε, δι' ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν πα. Κατὰ δὲ τὸ Εἰρμολόγιον, ὅταν ὁδεύῃ ἀπὸ τοῦ κε ὡς ἀπὸ τοῦ πα, ἔχει Δεσπόμενον φθόγγους τοὺς νη, κε' καὶ καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν νη' τελικῶς δὲ καὶ ἐντελῶς, εἰς τὸν κε. Ὅταν δὲ ὁδεύῃ καὶ ἐναρμονίως, λαμβάνει Δεσπόμενον φθόγγους τοὺς ζω, δι' καὶ λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς δι, κε' ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν κε.

ε'. Σημεῖον τῆς φθορᾶς τοῦ Πλαγίου πρώτου ἤχου, ὅταν μεταχειρίζηται κλίμακα διατονικὴν, εἶναι τό ρ' τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τοῦ πα· ὅταν δὲ τεθῆ ἑπάνω εἰς ἄλλον τόνον, ὅποιος καὶ ἂν εἶναι, ἐξαγγέλει τὸν πα φθόγγον μὲ τὴν ποιότητά του· καὶ παραλλαγίζεται τὸ ἐξῆς μέλος κατὰ τὴν ἰδέαν ταύτης τῆς φθορᾶς ὡς ἀπὸ τοῦ πα. Ὅταν δὲ τὸ μέλος ζητῆ τὴν ἐναρμόνιον κλίμακα, τὴν ἔχουσαν ὑφῆσιν τὸν ζω, τότε τίθεται τὸ ρ' ἐπὶ τοῦ ζω· καὶ γίνεται γνωστόν.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον διατονι-

κῶς μὲν εἶναι ἐκεῖνα, ὅπου ἔχει ὁ Πρῶτος ἦχος καὶ ὁ Τέταρτος ἐναρμονίως δὲ εἶναι τὰ κατὰ τὸ ἐξῆς διάγραμμα.

Ἡ ἐκ διατονικοῦ καὶ ἐναρμονίου
μικτὴ Κλίμαξ.

π'	12	Πα
ρ		
υ'	13	Νη
δ'		
ζ'	3	Ζω ρ
κ'		Κε
γ'	12	
β'		
Δ'	12	Δε
δ'		
Γ'	7	Γα
β'		
ε'	9	Βου
λ'		
π'		Πα
ρ		

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τοῦ Πλαγίου Δευτέρου ἤχου.

α. Ὁ δὲ ἕκτος ἤχος, διὰ τὸ χρωματικὸν τῶν κλιμάκων ὅπου μεταχειρίζεται (ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν δεῦτερον ἰδιάζει τὸ χρωματικὸν γένος), καὶ διότι εἰς αὐτὸν συνειθίζει νὰ πλαγιαίῃ ὁ Δεύτερος ἤχος, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ Σὲ τὸν ἑαυρωθέντα καὶ ταφέντα, κατὰ τὴν περίοδον, καθὼς εἶπεν ὡς παντοδύναμος, ὠνομάσθη ἤχος Πλάγιος τοῦ Δευτέρου.

β'. Κλίμαξ δὲ τοῦ Πλαγίου Δευτέρου ἤχου εἶναι ἡ ἐξῆς διόλου χρωματικῆ,

πα ρ σ δι κε ρ σ Πα·

ἡ ὁποία ἔχει ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τετραχόρδῳ τὸν βου ὕφεσιν, καὶ τὸν γα δίεσιν· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, τὸν ζω ὕφεσιν, καὶ τὸν νη δίεσιν. Πολλάκις ὅμως αὐτὸς ὁ ἤχος μεταχειρίζεται καὶ τὴν ἐξῆς μικτὴν,

πα ρ σ δι, κε ζω νη Πα·

ἥτις τὸ μὲν πρῶτον τετράχορδον ἔχει χρωματικὸν· τὸ δὲ δεῦτερον, διατονικόν.

γ'. Οὗτος ὁ ἤχος ἔχει σιχηραρικῶς ἴσον τὸν πα· καὶ ἀπηχούμενος, κατὰ τοὺς παλαιούς, μὲ τὸ λιχεαλιες,

μετρεῖται μὲ τὰ, πα βου, βου γα, χρωματικά διαστήματα, καὶ φανερόν ἐστι τὸν ἑαυτὸν του· καθ' ἡμᾶς δὲ μὲ μόνον τὸ λε ἀπηχεῖται. Εἰρμολογικῶς δὲ ἔχει ἴσον τὸν δι, καὶ μεταχειρίζεται τὴν εἰς τὸν δεύτερον ἦχον ἐκτεθεῖσαν κλίμακα.

δ'. Δεσπόζοντας δὲ φθόγγους σιχηραρικῶς μὲν ἔχει τοὺς δι, πα· καὶ καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ, εἰς τὸν πα· καὶ τελικῶς, εἰς τὸν πα, καὶ εἰς τὸν δι. Εἰρμολογικῶς δὲ ἔχει Δεσπόζοντας φθόγγους τοὺς δι, βου· καὶ καταλήγει ἀτελῶς μὲν καὶ τελικῶς εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ, καὶ τελικῶς, εἰς τὸν βου.

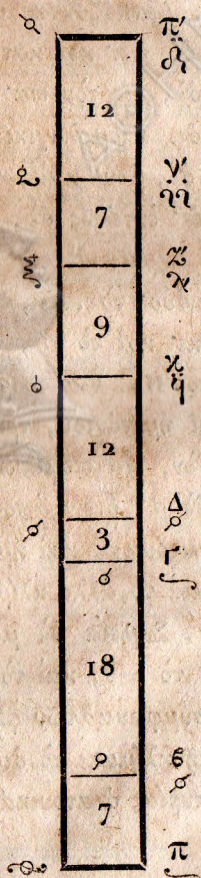
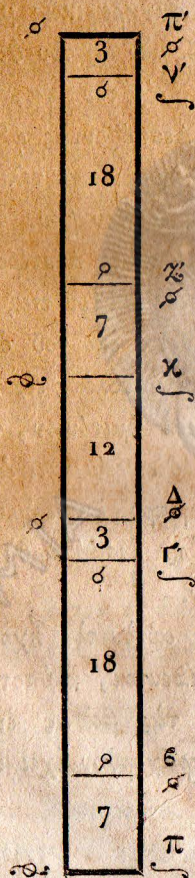
ε'. Σημεῖα δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Πλαγίου Δευτέρου ἦχου εἶναι δύο· τὸ ρ, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τοῦ πα, καὶ ἐπὶ τοῦ κε· καὶ τὸ ς, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τοῦ δι, καὶ ἐπὶ τοῦ Πα. Καὶ τὸ μὲν ρ, ὅταν ἀποβλέψῃ εἰς τὸ ὄξυ, ζητεῖ ἡμιτόνιον, τριημιτόνιον, καὶ ἡμιτόνιον, τοιαῦτα σχεδόν, οἷα παριζῶσιν οἱ ἐν τῷ διαγράμματι ἀριθμοί. Τὸ δὲ ς, ὅταν ἀποβλέψῃ εἰς τὸ βαρὺ, ζητεῖ ἡμιτόνιον, τριημιτόνιον, καὶ ἡμιτόνιον ὁμοίως· δεσπόζει δὲ καὶ τὸ ἐν, καὶ τὸ ἄλλο κλίμα ὀλόκληρον.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς αὐτὸν τὸν ἦχον εἶναι δύο· τὸ ς, καὶ τὸ ρ· οἷς ἐπιτίθενται, ἢ ὑποτίθενται τὰ σύμφωνα τῶν φθόγγων διὰ τὰς βάσεις· ἐν δὲ τῇ μικτῇ κλίμακῃ τὸ διατονικὸν τετράχορδον ἔχει καὶ τὰς μαρτυρίας διατονικᾶς.

ΑΙ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΗΧΟΥ ΚΛΙΜΑΚΕΣ.

Ἡ διόλου
χρωματικὴ Κλίμαξ.

Ἡ ἕκ χρωματικοῦ καὶ
Διατονικοῦ μιχτὴ Κλίμαξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ τοῦ Βαρύος ἤχου.

α'. Ὁ δὲ ἑβδομος ἤχος δὲν ὠνομάσθη Πλάγιος τοῦ Τρίτου, διότι ὁ Τρίτος ἤχος δὲν συνειθίζει νὰ πλαγιάζη εἰς αὐτόν· ἀλλ' ὠνομάσθη Βαρὺς ἤχος, ἐπειδὴ τὸ ἴσον του εἶναι βαρύτετον ἀπὸ ὅλα τὰ ἴσα τῶν λοιπῶν ἑπτὰ ἤχων.

β'. Ἐχει λοιπὸν ἴσον εἰς τὴν πασαδικὴν, καὶ εἰς τὸ καλοφωνικὸν εἰρμολόγιον τὸν ζω· καθὼς εὐγαίνει μὲ τὰ διασήματα τοῦ Διαπασῶν συστήματος. Στιχηραρικῶς δὲ καὶ εἰρμολογικῶς ἔχει ἴσον τὸν ζω, καθὼς εὐγαίνει μὲ τὰ διασήματα τοῦ τροχοῦ, τουτέστι βαρύτερον ἡμῖν τόνω· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος ὁ ζω κατὰ τὸ Διαπασῶν δὲν εἶναι σφερεὸς, καὶ τὰ ἐκ τούτου τοῦ ζω διασήματα, ζω νη, νη πα, εἶναι ἴσα μὲ τὰ γα δι, δι κε, διὰ τοῦτο μετατίθεται τὸ ἴσον τοῦ στιχηραρικοῦ, καὶ εἰρμολογικοῦ Βαρύος ἤχου ἐπὶ τὸν γα. Ἀπηχεῖται δὲ ὁ Βαρὺς ἤχος κατὰ μὲν τοὺς παλαιοὺς μὲ τὸ ακαες· καθ' ἡμᾶς δὲ, μὲ μόνον τὸ ιες.

γ' Ὁ Βαρὺς ἤχος μεταχειρίζεται τὴν ἑναρμόνιον κλίμακα, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζεται καὶ ὁ Τρίτος ἤχος. Πολλάκις ὅμως μεταχειρίζεται καὶ τὴν διατονικὴν κλίμακα

εἰς μὲν τὸ σιχηράριον, κατὰ τὸν τροχόν· εἰς δὲ τὴν παπασδικὴν, κατὰ τὸ Διαπασῶν.

δ'. Δεσπόζουσι δὲ τὴν μελωδίαν τοῦ Βαρέος ἤχου οἱ φθόγγοι ζω, δι, γα· εὐθὺς δὲ ἀρχόμενος συνειθίζει νὰ δεικνύῃ τὴν διέσιν τοῦ βου, ἢ τὴν ὕφεισιν τοῦ ζω· καταλήγει δὲ ἀτελῶς εἰς τὸν δι, καὶ ἐνίστε εἰς τὸν νη· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν γα· καὶ ταῦτα τόσον εἰς τὸ σιχηραρικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸ εἰρμολογικόν· ἐνίστε ὁμως μεταχειρίζεται τὴν διατονικὴν κλίμακα εἰς τὸ εἰρμολογικόν, καὶ τότε ἀτελῶς μὲν λήγει εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν πα, καὶ εἰς τὸν ζω· καὶ τελικῶς, εἰς τὸν ζω.

ε'. Διαφέρει λοιπὸν ὁ ἐναρμόνιος Τρίτος ἤχος τοῦ ἐναρμονίου Βαρέος ἤχου κατὰ τοὺς Δεσπόζοντας φθόγγους, καὶ κατὰ τὰς ἀτελεῖς καταλήξεις.

ς'. Σημεῖον δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Βαρέος ἤχου εἶναι τὸ ρ, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ ὁ Τρίτος ἤχος· καὶ τίθεται εἰς τὴν ὕφεισιν τοῦ ζω· διότι ὁ ζω κατὰ τὸν τροχὸν εὐγαίνει ὕφεις. Εἰ δὲ τεθῆ ἄλλοῦ, ζητεῖ ἐπὶ μὲν τὸ ὀξὺ δύο μείζονας τόνους· ἐπὶ δὲ τὸ βαρὺ, τεταρτημόριον, καὶ δύο μείζονας τόνους.

ζ'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν Βαρὺν ἤχον εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ὁ Τρίτος ἤχος, καὶ ὁ Τέταρτος· διότι αἱ μαρτυρίαι ἀκολουθοῦσι τὰς φθοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ τοῦ Πλαγίου τετάρτου ἤχου.

α΄. Ὁ δὲ ὄγδοος ἤχος ὠνομάσθη ἤχος Πλάγιος τοῦ τετάρτου· διότι εἰς αὐτὸν συνειθίζει νὰ πλαγιαίῃ ὁ Τέταρτος ἤχος, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ, Φθαρεῖσαν ταῖς πάθεσι, τοῦ Ὁ διὰ σὲ Θεοπάτωρ.

β΄. Κλίμαξ τοῦ Πλαγίου τετάρτου ἤχου εἶναι ἡ Διατονικὴ κατὰ τὸ Διαπασῶν σύστημα· ἐνίοτε ὁμῶς καὶ κατὰ τὴν Τριφωνίαν.

γ΄. Ἀπήχημα δὲ τούτου τοῦ ἤχου κατὰ μὲν τοὺς παλαιούς εἶναι τὸ λεαγιε· τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζον διάστημα τόνου μείζονος ἀνιόντος καὶ κατιόντος, ἔχει προφορὰν σοβαρὰν καὶ ἡγεμονικὴν· καθ' ἡμᾶς δὲ ἀπηχεῖται μὲ μόνον τὸ λε, παρισῶν τὴν εἰρημένην προφορὰν. ἔχει δὲ ἴσον τὸν νη τόνον. Ὅταν δὲ ἔχη ἴσον τὸν γα, τότε τὸ μὲν ἴσον του εἶναι τρεῖς τόνους ὀξύτερον· πλὴν τὸ μέλος ὁδεύει ἀπὸ τοῦ γα ὡς ἀπὸ τοῦ νη, τουτέστιν ὁδεύει κατὰ τριφωνίαν διατονικὴν· διότι διὰ τριῶν τόνων τόσον ἐπὶ τὸ βαρὺ, ὅσον καὶ ἐπὶ τὸ ὀξύ, δεικνύει τὸ αὐτὸ μέλος.

δ΄. Φθόγγοι δὲ Δεσπύζοντες εἰς τοῦτον τὸν ἤχον σιχηρarikῶς καὶ εἰρμολογικῶς, ὅταν ἔχη ἴσον τὸν νη, ἀναφαινούνται οἶνη, βου, δι· διότι εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ζητεῖ νὰ

δείξη τὸν βου· καὶ ἄλλοτε μὲν ἐπιστρέφει πρὸς τὸ ἴσον ἄλλοτε δὲ ἀφορῶν εἰς τὸ ὀξύτερον, ἀναβαίνει εἰς τὸν δι. Καταλήγει δὲ ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι, καὶ εἰς τὸν βου· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν νη. Ὅταν δὲ ἔχη ἴσον τὸν γα, τότε Δεσπόζοντας φθόγγους ἔχει τοὺς γα, δι, ζω· καὶ λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν γα.

ε'. Σημεῖον δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Πλάγιου Τετάρτου ἤχου εἶναι τὸ ρ· τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τοῦ νη τόνου· εἰς δὲ τὴν ἀντιφωνίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ὀξὺ τίθεται τὸ ρ.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον δὲν εἶναι ἄλλα, παρὰ ἐκεῖνα ὅπου διωρίσθησαν διὰ τὸν Τέταρτον ἤχον. Ὅτε δὲ ἡ φθορὰ ρ κεῖται ἐπὶ τοῦ γα τόνου, εἴτε εἰς Τρίτον ἤχον, εἴτε εἰς Πλάγιον τοῦ Τετάρτου, τότε καὶ τὰ σημεῖα τῶν μαρτυριῶν γίνονται, καθὼς φαίνονται εἰς τὸ ἐξῆς διάγραμμα.

Η κατὰ Τριφωνίαν διατονική Κλίμαξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ Φθορῶν.

α΄. Ἡ Φθορὰ ἀναδεικνύει τὴν κλίμακα τοῦ γένους, ἢ τοῦ συστήματος. Ὅταν δὲ ἡ φθορὰ ζητῆθῆσιν καὶ λύσιν, εἰς μὲν τὴν δέσιν τίθεται τὸ σημεῖον τῆς φθορᾶς, ὅπου γίνεται καὶ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἤχου· ἢ ὅθεν γνωσποιοεῖται ἡ κλίμαξ τοῦ μέλους. Ἡ δὲ μεταβολὴ τοῦ ἤχου γίνεται ὄχι πρὸ τοῦ σημείου τῆς φθορᾶς, ἀλλὰ μετὰ τὸ σημεῖον. Εἰς δὲ τὴν λύσιν τίθεται τὸ σημεῖον τῆς φθορᾶς τοῦ οἰουδήποτε ἤχου, καὶ γίνεται πάλιν ἡ μεταβολὴ κατὰ τὸ σημεῖον.

β΄. Διότι ὅταν τεθῆ σημεῖον φθορᾶς ὄχι εἰς τὸν φυσικόν της τόπον, ἀλλὰ, εἰς ἄλλον τόνον, τότε ἀφήνεται ὁ φθόγγος τούτου τοῦ τόνου, καὶ ἀντ' αὐτοῦ φθέγγονται τὸν φθόγγον, τὸν ὁποῖον σημαίνει ἡ φθορά· λοιπὸν καὶ τὰ φυσικὰ διαστήματα τῆς κλίμακος μεταβάλλονται, καθὼς γίνεται φανερὸν ἀπὸ τὸ ἐξῆς διάγραμμα.

Η ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΛΙΜΑΕ.

κ ρ
Δ ρ
Γ ρ
ε ρ
π ρ
ν ρ
ξ ρ
ρ ρ

12	12
12	7
7	9
9	12
12	2
12	7
7	9
9	12

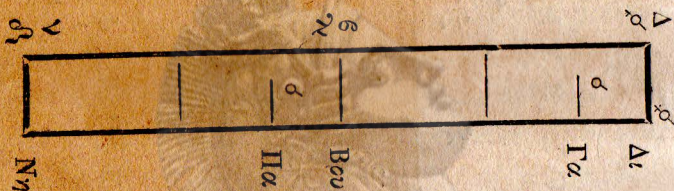
κ ρ
Δ ρ
Γ ρ
ε ρ
π ρ
ν ρ
ξ ρ
ρ ρ

Η ΦΘΟΡΙΚΗ ΚΑΛΙΜΑΕ.

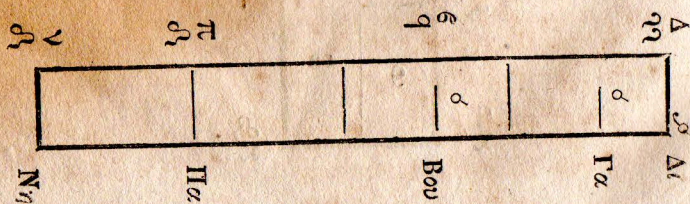
γ'. Παρὰ τὰ δεκατρία σημεῖα τῶν φθορῶν, ὅπου ἀνεφέρομεν εἰς τοὺς ὀκτὼ ἤχους, εἶναι ἄλλα δύο, τὰ ς, σ. Καὶ τοῦ μὲν ς ἡ φθορὰ, ἀφορῶσα ἐπὶ τὸ βαρὺ, καὶ δεσπόζουσα διαστήματα τέσσαρα, δεικνύει ποιότητα τοῦ λεγαῖω· καὶ εἰ μὲν τίθεται ἐπὶ τοῦ δι, ζητεῖ τὸν γα διέσιν, καὶ τὸν πα διέσιν οὕτω·

Δι σ βου σ νη·

οὗ ἰδὼν καὶ ἡ Κλίμαξ.

δ'. Ἡ δὲ φθορὰ, ἧς σημεῖον τὸ σ, ὅπου τίθεται δεικνύει ποιότητα τοῦ γαγα· ἀφορῶσα δὲ ἐπὶ τὸ βαρὺ, δεσπόζει διαστήματα τέσσαρα· θέλει δὲ νὰ καταβαίνη δύο διέσεις, καὶ δύο μείζονας τόνους· νὰ εἶναι δὲ τὸ διάστημα τῆς πρώτης διέσεως τεταρτημόριον τοῦ μείζονος τόνου· τὸ δὲ τῆς δευτέρας διέσεως, μείζων τόνος σχεδόν.

ε'. Ως ε' ολαι μαζῶν αἱ φθοραὶ εἶναι δεκαπέντε, καθὼς καὶ τόσα σημεῖα διωρίσθησαν δι' αὐτάς· ἀπὸ τὰς ὁποίας ὀκτὼ μὲν εἶναι διατονικαί, αἱ

ϰ ϧ ξ φ ρ ο ξ ϰ

πέντε δὲ, χρωματικάι,

ϰ ϧ ϧ ϧ ϧ ϧ

αἱ δὲ ἐξῆς δύο, ἑναρμόνιοι·

ϰ ϧ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ Μαρτυριῶν.

α'. Αἱ Μαρτυρίαι μαρτυροῦσιν ἢ τὸν ἦχον, ἢ τὸ μέλος. Καὶ ἐκεῖναι μὲν ὅπου μαρτυροῦσι τὸν ἦχον, πάντοτε προτάττονται τοῦ μέλους, οὔσαι τὸν ἀριθμὸν ἐννέα·

ἡ τοῦ Πρώτου ἦχου

ζ

ἡ τοῦ Δευτέρου

ϰ

ἡ τοῦ Τρίτου

ξ, ϧ

ἡ τοῦ Τετάρτου

φ

ἡ τοῦ Πλαγίου πρώτου

ξ ϧ

ἡ τοῦ Πλαγίου δευτέρου

ϰ ϧ

ἡ τοῦ Βαρύς

ϰ

ἡ τοῦ Πλαγίου τετάρτου

ϰ ϧ

ἡ τοῦ Λέγετος

γ'ος
ϰ

β' Ἐπειδὴ δὲ αὐταὶ αἱ μαρτυρίαι τῶν ἤχων δὲν φανερώνουσι βάσιν ἑρεάν, προσίθεται καὶ ἡ συλλαβὴ τοῦ φθόγγου, διατονικῶς μὲν μόνη, χρωματικῶς δὲ μετὰ τῆς φθορᾶς, γνωσιποιοῦσα τὴν βάσιν καὶ τὴν κλίμακα:

Ἦχος $\overset{\text{♯}}{\text{q}}$. Πα, ἢ $\overset{\text{♯}}{\text{q}}$. Κε.

Ἦχος $\overset{\ominus}{\text{q}}$. Δι, ἢ $\overset{\ominus}{\text{q}}$. Πα.

γ'. Αἱ δὲ μαρτυρίαι, ὁποῦ μαρτυροῦσι τὸ μέλος, εἶναι ἢ διατονικαὶ, ἢ χρωματικαὶ. Πᾶσα δὲ μαρτυρία ἔχει δύο μέρη· ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓν εἶναι σημεῖον ἴδιον, μαρτυροῦν τὴν ποιότητα τοῦ μέλους· τὸ δὲ ἄλλο εἶναι τὸ ἀρκετικὸν σύμφωνον τῶν ἐπτὰ συλλαβῶν τῶν φθόγγων, μαρτυροῦν τὴν βάσιν· οἷον τῆς $\overset{\text{π}}{\text{q}}$ μαρτυρίας, τὸ μὲν q εἶναι σημεῖον ἴδιον· τὸ δὲ π εἶναι τὸ σύμφωνον τῆς βάσεως ω .

δ'. Ἰδία σημεῖα τῶν διατονικῶν μαρτυριῶν εἶναι τὰ ἑξῆς ἐπτὰ:

\sim ρ ρ κ ρ ρ δ ρ

τὰ ὁποῖα μαρτυροῦσι τὰ διαστήματα τῆς κλίμακος τοῦ μέλους· τὰ δὲ ἐπ' αὐτὰ, ἢ ὑπ' αὐτὰ τιθέμενα σύμφωνα μαρτυροῦσι τὸν τόπον τῆς κλίμακος· οἷον, τῆς $\overset{\text{ε}}{\text{κ}}$ μαρτυρίας τὸ μὲν κ μαρτυρεῖ ἀνάβασιν ἐλαχίστου τόνου, καὶ κατάβασιν ἐλάσσονος· τὸ δὲ ε μαρτυρεῖ τὸν τόπον τῆς κλίμακος, ὅς ἐστι δεύτερος ἀπὸ τοῦ ω .

ε'. Τὰ σύμφωνα κατέχουσι τὸ ἄνω μέρος τῶν μαρτυριῶν εἰς ὅλον τὸ Διαπασῶν σύστημα, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς χ , καὶ κατιὸν μέχρι τῆς ξ . Εἰς δὲ τὸ δεύτερον Διαπασῶν ἐπὶ τὸ βαρὺ κατέχουσι τὸ κάτω μέρος, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς η , καὶ κατιὸν ὁμοίως.

Πάλιν εἰς τὸ δεύτερον ἐπὶ τὸ ὀξὺ Διαπασῶν προσίθεται καὶ ὀξεῖα, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ξ , καὶ ἀνιὸν μέχρι τῆς η .

Εἰς δὲ τὸ τρίτον ἐπὶ τὸ ὀξὺ Διαπασῶν προσίθεται δύο ὀξεῖαι, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ξ , καὶ ἀνιὸν ὁμοίως.

ς'. Τῶν δὲ χρωματικῶν μαρτυριῶν διὰ μὲν τὴν κλίμακα τοῦ Δευτέρου ἤχου ἴδια σημεῖα εἶναι τὰ ϵ , σ · διὰ δὲ τὴν τοῦ Πλαγίου δευτέρου ἤχου, τὰ ϵ , σ · τὰ ὁποῖα τέσσαρα σημεῖα λαμβάνουσι τὰ σύμφωνα καὶ τὰς ὀξεῖας κατὰ τὰ εἰρημένα περὶ τῶν διατονικῶν μαρτυριῶν.

ζ. Τοῦ δὲ Ἐναρμονίου γένους ἴδια σημεῖα μαρτυριῶν δὲν εἶναι· πληροῦται δὲ ἡ χρεία διὰ τῶν σημείων τῶν διατονικῶν μαρτυριῶν συγκροτουμένων κατὰ τὰ εἰρημένα.

η'. Ἐν γένει αἱ μαρτυρίαι, ὅπου μαρτυροῦσι τὸ μέλος, γράφονται καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ πολλαχοῦ, καὶ ἐν τῷ τέλει ἐνίοτε. Ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ, διὰ τὴν δεικνύωσι τὴν βᾶσιν· ἐν τῷ μέσῳ δὲ καὶ ἐν τῷ τέλει, πρὸς πίσωσιν ἀσφαλείας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

(1) Ἡ εἰς σώματα καὶ πνεύματα διαίρεσις τῶν μουσικῶν χαρακτήρων, ὅχι μόνον διὰ τὸ ἄκριτον τῆς διαίρεσεως ἐφάνη περιττὴ πρόσθεσις κανόνος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὅτι τὴν σήμερον, δὲν συγχωροῦνται εἰς τὴν Μουσικὴν περιττολογίαί. Διότι, ὅταν περιεργός τις τύχη νὰ προβάλλῃ εἰς τινα τῶν μουσικῶν, διὰ ποίαν αἰτίαν τὸ Ὀλίγον ὑποτασσόμενον ὑπὸ τοῦ κεντήματος (ὅχι ὅμως καὶ ἡ Πετασῆ, ἃν ὁ ὑποτασσόμενος χαρακτήρ χάνει τὴν ποσότητά του (ἴδ. Σελ. 6. β').). Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ Κέντημα δὲν ἀφαιρεῖ τὴν ποσότητα τῆς Πετασῆς, ἄρα ὅχι μόνον δὲν ὑποτάσσεται ὑπὸ τῶν κεντημάτων (ἴδ. Αὐτόθι.), ἀλλὰ μήτε ὑπὸ τοῦ Κεντήματος.) καὶ τῆς Ὑψηλῆς (ἴδ. Σελ. 7. δ'.) μένει ἄφωνον; δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀπόκρισις, ὅτι τὸ μὲν Ὀλίγον ὑποτίθεται ὡς σῶμα, τὸ δὲ Κέντημα καὶ ἡ Ὑψηλὴ ὡς πνεύματα, δι' ὑποψίαν μήπως, ἐρωτῶν ἀνταποκριθῆ, ὅτι ἂν ἡ φυσικὴ τοῦ πνεύματος δύναμις εἶναι τὸ νὰ δίδῃ ζωὴν εἰς τὸ σῶμα, πῶς λοιπὸν ἐδῶ τὸ καταντᾶ νεκρὸν καὶ ἄφωνον , ὅταν δὲ ἀποχωρισθῆ ἀπὸ αὐτὸ , τότε ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀναζεῖ; διὰ νὰ μὴ λοιπὸν ἡ περιέργεια γεννήσῃ φιλονικίαν, καὶ ἀποδειχθῆ

ἀνάρμος ἢ σύγκρισις τοῦ μουσικοῦ, συμφερότερον ἤθελεν εἶσθαι, νομίζω, ἂν ἔλεγεν, ὅτι, ὅταν τὸ μέλος ἀπαι-
τεῖ νὰ θαπανηθῶσιν ἐπὶ τῆς Ὑψηλῆς ἢ ἐπὶ τοῦ Κεντή-
ματος τρεῖς, ἢ τέσσαρες χρόνοι, τότε τὸ Ὀλίγον δὲν χρησι-
μεύει δι' ἄλλο, παρὰ διὰ νὰ δέχεται τὰ χρονικὰ σημεῖα·

 και μάλιστα ὅταν εἶναι χρεία νὰ αὐξηθῇ

τὸ ποσὸν τῆς μελωδίας , ἢ , ὅπου τὸ Ὀλί-
γον τίθεται διὰ νὰ συνδέῃ τοὺς χαρακτήρας, διὰ τὸ
ὑπερβατὸν τῆς ἀναβάσεως. Ὅταν δὲ πολλάκις εὐρίσκεται

μόνον μὲ τὴν Ὑψηλὴν ἔμπροσθεν , τότε εἰς τί
ἄραγε χρησιμεύει; (ὅσον διὰ τὴν Πετασὴν, ἠξέυρομεν
ὅτι ἐπενοήθη διὰ νὰ ἀναβιβάξῃ τὴν φωνὴν ὀλίγω πε-
ρισσότερον ἀπὸ τὴν φυσικὴν ὀξύτητα (ἴδ. Σελ' 19' γ.), καὶ
κατ' αὐτὸ διαφέρει ἀπὸ τὸ Ὀλίγον ὅθεν ἀφαιρούμενον

τὸ ποσὸν αὐτῆς χρησιμεύει μόνον εἰς τὸ νὰ δώσῃ
ποιότητα ὀξυτέρου τόνου εἰς τὴν Ὑψηλὴν.) Τίθεται ἴσως
διὰ τὴν εὐρυθμίαν τῶν χαρακτήρων.

Οἱ Διδάσκαλοι προπαρασκευάζουσι τοὺς μαθητὰς μὲ
λόγους ἱκανοὺς, ὥστε νὰ καταπέισωσι τοὺς ἐναντίους,
τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εὐτυχῶς ἐλαττοῦται· ἀλλὰ τόσην
περισσότεραν κρίσιν καὶ προσοχὴν πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ
μαθηταί, ὅσον τὴν σήμερον καὶ λόγιοι ἄνδρες δὲν σο-
χάζονται ἀνωφελεῖ τὴν μάθησιν τῆς Μουσικῆς, διὰ τὴν
ἐλίγην τοῦ καιροῦ θαπάνην, καὶ διὰ τὴν ἀσυγκρίτως

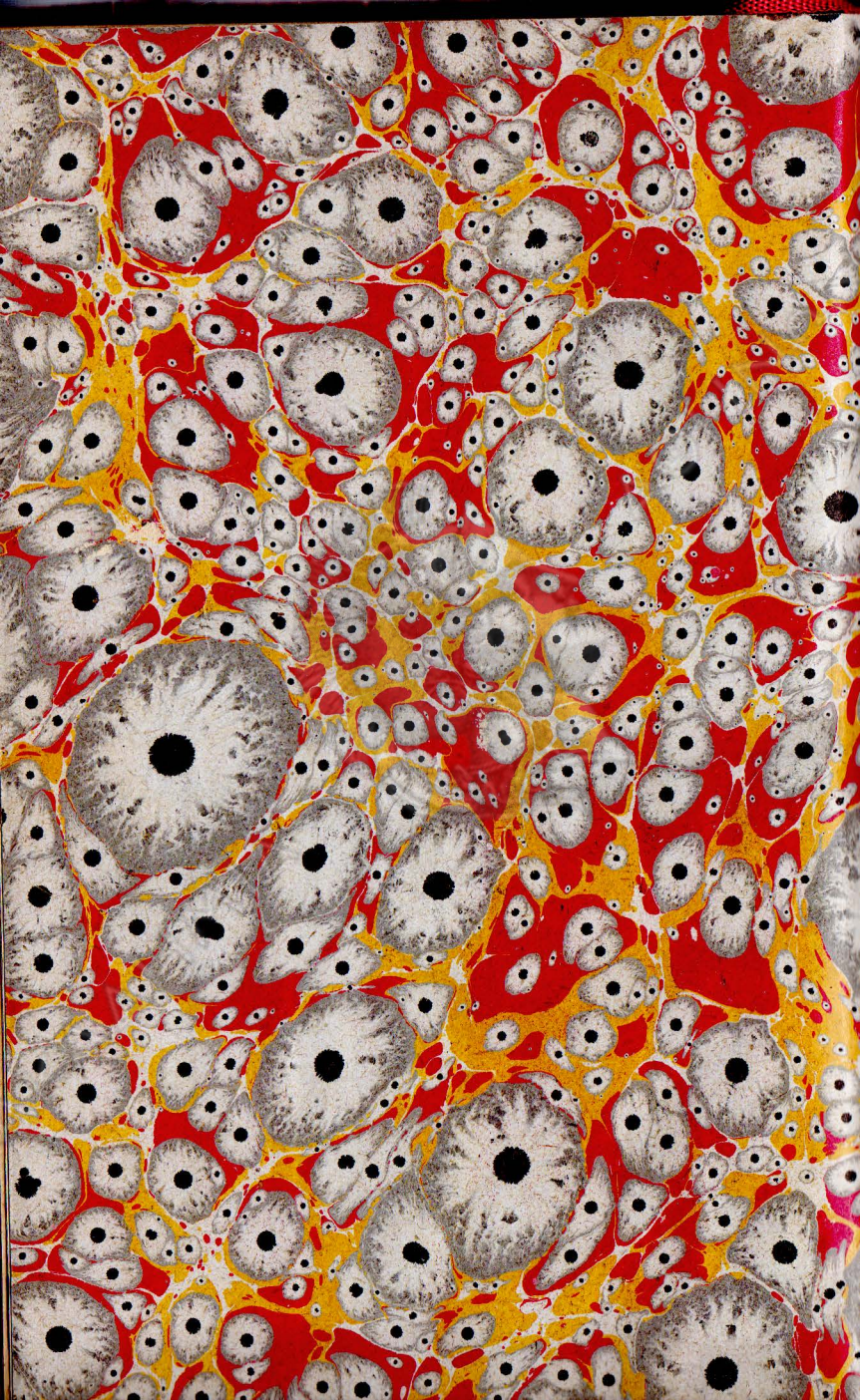
εὐμεθοδικωτέραν ὡς πρὸς τὴν παλαιὰν ἀμέθοδον μέθο-
δον. Ἀπὸ πεπαιδευμένου ἀνδρὸς κεφαλὴν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν
τῆς τοιαύτης μεθόδου, ἀπὸ πεπαιδευμένους πάλιν προσ-
μένεται καὶ ἡ τελειοποίησις αὐτῆς.

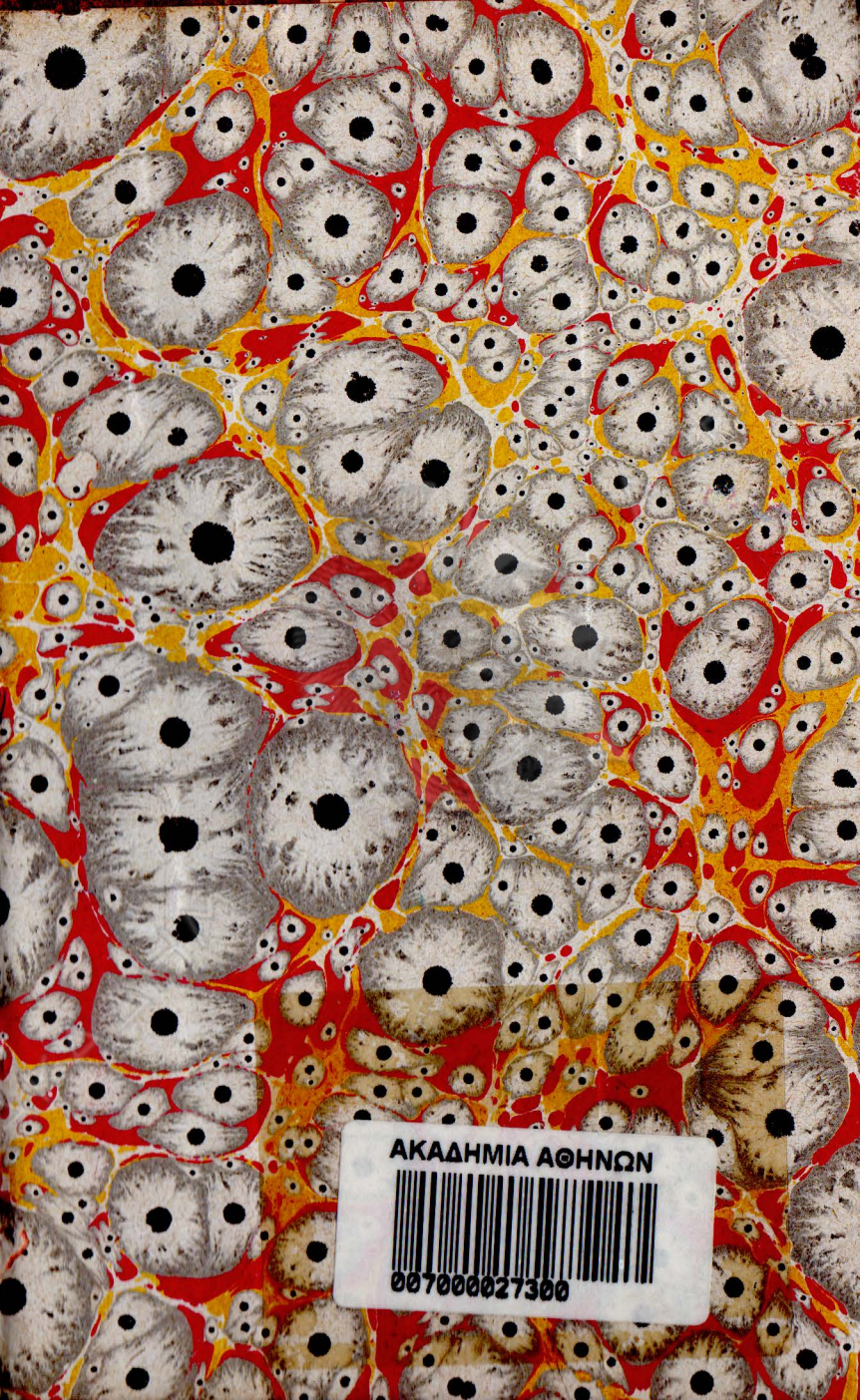
(2) Τὸ Ψηφιστὸν μόνον ἀρκεῖ νὰ δώσῃ τοιαύτην
ζωηρότητα εἰς τοὺς Χαρακτῆρας (Ἰδ. Σελ. 18· ε.). διὸ
οἱ διδάσκαλοι τὴν σήμερον δὲν γράφωσι πλέον τὸ Ἴσον
σῦτω Σ , ὅταν τὸ μέλος τὸ θέλει ζωηρότερον, ἀλλ'
ἀφαιροῦσι τὸ Ὀλίγον Σ ὡς περιττὸν. Τίθεται δὲ
ὑπὸ τὴν ἀπόστροφον Σ ὄχι διὰ τὴν ζωηρότητα· διότι
ἂν δι' αὐτὸ μόνον, διατι καὶ Ψηφιστὸν ἐν ταύτῳ; τί-
θεται λέγω ἴσως διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ κεκμηδὸν τοῦ
ῤυθμοῦ, ἐπειδὴ τῆς Ἀποστροφῆς ὡς πρὸς τὸ τοῦ Ψηφιστοῦ
 Σ εὐρίσκεται μικρότερον τὸ σχῆμα.

Τόσας παρατηρήσεις μὲ ἔδωσαν καιρὸν αἰ εἰς τὴν
τυπογραφίαν ἀπειραι ἀσχολίαίμου καὶ ἡ βία τῶν τυπο-
γράφων, νὰ κάμω. Δὲν θέλετε βέβαια διὰ τοῦτο ὑπο-
λάβει ἀμελῆ τὸν μαθητήνσας Διδάσκαλοι, ἂν συλλογι-
σθῆτε πόση ἀγρυπνία καὶ προσοχὴ ἀπαιτεῖται εἰς πράγ-
ματος νεοφανοῦς τύπωσιν, καὶ μάλιστα ὅταν παραδί-
δεται ὅλως διόλου νέον εἰς τὰς χεῖρας τῶν τεχνητῶν.

Τέλος τῶν σημειώσεων.

82 5107
110. 200
Κολομβία

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000027300

